

Wijziging van de Wet op het financieel toezicht en het Burgerlijk Wetboek ter implementatie van richtlijn nr. 2015/2366 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 betreffende betaaldiensten in de interne markt, houdende wijziging van de Richtlijnen 2002/65/EG, 2009/110/EG en 2013/36/EU en Verordening (EU) nr. 1093/2010 en houdende intrekking van Richtlijn 2007/64/EG (PbEU 2015, L 337) (Implementatiewet herziene richtlijn betaaldiensten)

MEMORIE VAN TOELICHTING

ALGEMEEN

§1. Inleiding

Dit wetsvoorstel implementeert richtlijn nr. 2015/2366 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 betreffende betalingsdiensten in de interne markt, houdende wijziging van de Richtlijnen 2002/65/EG, 2009/110/EG en 2013/36/EU en Verordening (EU) nr. 1093/2010 en houdende intrekking van Richtlijn 2007/64/EG (hierna: PSD II of de richtlijn).

PSD II omvat een groot aantal wijzigingen ten opzichte van zijn voorganger, Richtlijn 2007/64/EG (hierna ook: PSD I). De reikwijdte van de richtlijn is vergroot, de lijst met betaaldiensten waar de richtlijn betrekking op heeft is uitgebreid, er zijn nieuwe vergunningseisen bijgekomen en bestaande bepalingen zijn in meer detail uitgewerkt. Hieronder wordt een overzicht gegeven van de doelstellingen van de richtlijn en de belangrijkste wijzigingen van PSD II ten opzichte van PSD I.

§2. Aanleiding en doelstelling PSD II

Uit de evaluatie van de effecten van PSD I en de raadpleging over het groenboek van de Commissie van 11 januari 2012, getiteld „Naar een geïntegreerde Europese markt voor kaart-, internet- en mobiele betalingen”, is gebleken dat richtlijn PSD I niet meer voldoet, mede vanwege de opkomst van internet en mobiele betalingen. Allereerst is gebleken dat een aantal innoverende betaalproducten en -diensten, zoals betaalinitiatiediensten of rekeninginformatiediensten buiten het toepassingsgebied van PSD I vallen. Het komt de interne markt en het vertrouwen van betaaldienstgebruikers ten goede om deze producten en diensten onder het bereik van PSD II te brengen. Daarnaast kwam naar voren dat het toepassingsgebied van PSD I en de uitzonderingen hierop te vaag of te algemeen geformuleerd waren of gelet op de evolutie van de markt achterhaald waren. De genoemde tekortkomingen van de richtlijn PSD I kunnen leiden tot rechtsonzekerheid, potentiële veiligheidsrisico's in de betalingsketen en een gebrek aan consumentenbescherming. Tot slot blijkt de markt voor betalingen nog steeds (deels) te worden bepaald door nationale grenzen. Dit heeft nadelige effecten voor de concurrentie, waardoor betaaldienstgebruikers onvoldoende kunnen profiteren van de voordelen van de interne markt. PSD II voorziet in verdere

harmonisatie, waardoor het verschil tussen de wetgeving van lidstaten verder wordt teruggebracht. Naar verwachting levert dit een bijdrage aan de totstandkoming van één Europese markt voor financiële dienstverlening, waarvan zowel betaaldienstgebruikers als betaaldienstverleners profiteren.

Mede door de hiervoor genoemde bevindingen omtrent PSD I heeft PSD II drie doelstellingen. Ten eerste het versterken van een interne markt voor kaartbetalingen, internetbetalingen en mobiele betalingen. Ten tweede het stimuleren en faciliteren van innovaties, onder meer door het reguleren van verschillende betaaldiensten die zijn ontstaan na de publicatie van PSD I, zoals de genoemde betaalinitiatiediensten en rekeninginformatiediensten. Tot slot beoogt PSD II gesignaleerde problemen van PSD I, zoals achterhaalde of vage begrippen, te verhelpen. In het algemeen geldt dat is gezocht naar een balans tussen het stimuleren van innovatie enerzijds en veiligheid en consumentenbescherming anderzijds.

§3. Belangrijke veranderingen

PSD II is op dezelfde wijze opgebouwd als PSD I. In titel 1 zijn de algemene bepalingen en begripsomschrijvingen zijn opgenomen, in titel 2 de eisen omtrent markttoegang en toezicht, in titel 3 de aan het verlenen van betaaldiensten verbonden voorwaarden en informatieverplichtingen en in titel 4 de rechten en plichten met betrekking tot het gebruik van betaaldiensten. In titel 5 zijn enkele mogelijkheden tot gedelegeerd handelen opgenomen, alsmede de mogelijkheid voor de Europese Bankenautoriteit (EBA) om technische reguleringsnormen vast te stellen. Titel 6, tot slot, bevat de gebruikelijke eindbepalingen, zoals evaluatie, overgangsrecht en inwerkingtreding. De richtlijn moet uiterlijk op 13 januari 2018 zijn omgezet.

In de volgende paragrafen wordt ingegaan op de belangrijkste wijzigingen ten opzichte van PSD I.

1. Vergroting reikwijdte

In PSD I is toezicht geïntroduceerd op betaaldienstverleners voor zover deze transacties verrichten in een valuta van een lidstaat en de bij een betaaltransactie betrokken betaaldienstverleners beide in een lidstaat gevestigd zijn. PSD II breidt de reikwijdte van de richtlijn op twee punten uit. In de eerste plaats zullen ook transacties waarbij slechts één van de betrokken betaaldienstverleners in de EU is gevestigd, verplicht onder de reikwijdte van PSD II vallen. In de tweede plaats wordt PSD II van toepassing op betaaldiensten in elke valuta. Voor deze nieuwe categorie betaaldiensten geldt dat niet alle voorschriften in PSD II van toepassing zijn en dat PSD II alleen van toepassing is voor zover de transactie binnen de EU plaats vindt. Tot slot is van belang dat een dienst daadwerkelijk in de EU aangeboden wordt en niet slechts bereikbaar is vanuit de EU.

De uitzonderingen op de reikwijdte van de richtlijn, genoemd in artikel 3, zijn op drie belangrijke onderdelen aangepast. Ten eerste wordt voorgesteld om de uitzondering voor betaaldiensten die worden verricht binnen een beperkt netwerk strikter te definiëren, met als gevolg dat vooral kleine, beperkte netwerken buiten de reikwijdte van PSD II vallen. Volgens de preambule van de richtlijn is er sprake van een beperkt netwerk, indien de betaaldienst alleen in de volgende omstandigheden kan worden gebruikt:

1. voor de aankoop van goederen en diensten van een welbepaalde detailhandelaar of welbepaalde keten van detailhandelaars, ingeval de betrokken entiteiten rechtstreeks verbonden zijn door een commerciële overeenkomst, die bijvoorbeeld voorziet in het gebruik van één betalingsmerk en dat betalingsmerk in de verkooppunten wordt gebruikt en (indien mogelijk) op het betaalinstrument dat in die verkooppunten kan worden gebruikt, is afgebeeld; of
2. voor het aankopen van een zeer beperkte reeks goederen of diensten, bijvoorbeeld wanneer het gebruik van het instrument daadwerkelijk tot een limitatief aantal functioneel verbonden goederen of diensten beperkt is, ongeacht de geografische locatie van het verkooppunt; of
3. ingeval het betaalinstrument door een nationale of regionale overheidsinstantie voor specifieke sociale of fiscale doeleinden is gereguleerd om bepaalde goederen of diensten aan te schaffen. Betaalinstrumenten die onder de vrijstelling voor beperkte netwerken vallen zijn bijvoorbeeld klantenkaarten, tankkaarten, lidmaatschapskaarten, kaarten voor openbaar vervoer, parkeerkaarten of maaltijdcheques. De vrijstelling voor beperkte netwerken gaat gepaard met een plicht om het gebruik maken van deze vrijstelling te melden aan de Nederlandsche Bank.

De tweede categorie diensten die werd uitgezonderd van de reikwijdte van PSD I en die door PSD II strikter wordt gedefinieerd, betreft betaaldiensten die worden verricht via telecomapparatuur of -netwerken. Hieronder valt met name het systeem waarbij gefactureerd wordt via de netwerkexploitant of aankopen die rechtstreeks via de telefoonrekening worden afgerekend. Het gaat om diensten die behoren tot entertainment, zoals chatten, video, muziek, spelletjes, informatie over het weer, het nieuws, sportverslaggeving, beurskoersen, telefooninlichtingen en deelname aan TV- en radioprogramma's (zoals stemmen, wedstrijddeelname en rechtstreekse feedback). Deze uitzonderingsgrond wordt door PSD II op twee punten gewijzigd. PSD II bepaalt, met het oog op de verlichting van de lasten voor entiteiten die giften voor liefdadigheidsinstellingen inzamelen, dat betalingstransacties in verband met dergelijke giften eveneens worden uitgezonderd. Daarnaast is de uitzonderingsgrond in zijn geheel van toepassing indien het bedrag van betalingstransacties onder een in de wet bepaalde drempel ligt, teneinde de uitzondering te beperken tot betalingen met een laag risicoprofiel. Het gebruikmaken van deze uitzondering moet worden gemeld aan de Nederlandsche Bank.

Tot slot wordt de uitzondering die van toepassing is op handelsagenten aangepast. De uitzondering geldt wanneer agenten voor rekening van alleen de betaler dan wel alleen de begunstigde handelen, ongeacht of zij in het bezit zijn van de geldmiddelen van de cliënten. Indien agenten voor rekening van zowel de betaler als de begunstigde handelen (zoals op bepaalde platformen voor elektronische handel), worden zij slechts van het toepassingsbereik van de richtlijn uitgesloten indien zij op geen enkel ogenblik in het bezit zijn van of de controle hebben over de geldmiddelen van de cliënten.

Door de striktere definiëring van de uitzonderingen, wordt de reikwijdte van PSD II vergroot zodat meer dienstverleners onder de richtlijn vallen. Dit betekent dat zij een vergunning als betaalinstrument nodig hebben indien zij

deze betaaldiensten verrichten in de uitoefening van beroep of bedrijf.¹ In de implementatiewerkgroepen in Brussel is aangegeven dat het niet relevant is of dit wel of geen hoofdactiviteit van de onderneming betreft.

2. Nieuwe betaaldiensten

Met het oog op het bevorderen van innovatie worden twee nieuwe betaaldiensten gereguleerd door de PSD II: betaalinitiatiediensten en rekeninginformatiediensten. De betaalinitiatiedienst is een dienst voor het initiëren van betaalopdrachten, op verzoek van de betaaldienstgebruiker, met betrekking tot een betaalrekening die bij een andere betaaldienstverlener wordt aangehouden. Kortom, de betaaldienstverlener initieert de betaling ten behoeve van de consument, bijvoorbeeld bij online aankopen bij een webwinkel. De rekeninginformatiedienst is een onlinedienst voor het verstrekken van geconsolideerde informatie over een of meer betaalrekeningen die de betaaldienstgebruiker bij een of meer betaaldienstverleners aanhoudt. De vergunningsvoorwaarden zijn voor de rekeninginformatiedienstverlener minder streng dan voor andere betaaldiensten.

Om actief te mogen zijn, moeten verleners van betaalinitiatiediensten en rekeninginformatiediensten voldoen aan een aantal bijzondere voorwaarden. Aanbieders van beide diensten mogen geen tegoeden van betaaldienstgebruikers aanhouden. Wel dienen zij te beschikken over een beroepsaansprakelijkheidsverzekering of een andere vergelijkbare waarborg tegen aansprakelijkheid. Daarnaast worden er voorwaarden gesteld aan de bedrijfsvoering, in het bijzonder met betrekking tot gegevensverwerking, veiligheid en consumentenbescherming. Voor wat betreft aanbieders van betaalinitiatiediensten kan ook bepaald worden dat zij andere activiteiten in een aparte rechtspersoon plaatsen. Deze voorwaarden worden in lagere regelgeving uitgewerkt.

PSD II stelt tevens regels die van toepassing zijn voor de relatie van betaalinitiatiedienstverlener of rekeninginformatiedienstverlener met de betaler, c.q. betaalinitiatiedienstverlener of rekeninginformatiedienstverlener met de rekeninghoudende betaaldienstverlener (bijvoorbeeld een bank). Er bestaat geen recht op het inschakelen van een betaalinitiatiedienstverlener of rekeninginformatiedienstverlener als de betaalrekening van de betaaldienstgebruiker niet online raadpleegbaar is. Wanneer een betaler uitdrukkelijk toestemming geeft voor een betaling via een betaalinitiatiedienstverlener, dient de rekeninghoudende betaaldienstverlener hieraan medewerking te verlenen om het recht van de betaler om een betaalinitiatiedienstverlener of betaalinformatiedienstverlener te kunnen inschakelen, te waarborgen. De rekeninghoudende betaaldienstverlener mag de toegang slechts weigeren wanneer er een objectief vermoeden is van een niet-toegestane betaaltransactie of fraude.

3. Vergunningverlening

In het kader van veilig betalingsverkeer worden meer voorwaarden gesteld aan vergunningverlening dan voorheen. Betaalinstellingen moeten onder andere kunnen aantonen hoe wordt omgegaan met veiligheidsincidenten en consumentklachten, het opslaan, monitoren, traceren en beperken van toegang tot gevoelige betaalgegevens, de bedrijfscontinuïteit, de wijze waarop

¹ De Engelse versie van de richtlijn spreekt van 'regular occupation or business activity'.

statistieken worden bijgehouden van transacties en fraude, het veiligheidsbeleid inclusief risicoanalyse en hoe controle (onsite/offsite) wordt gehouden op agenten en bijkantoren.. Ten aanzien van operationele risico's, beveiligingsrisico's en authenticatie stelt EBA richtsnoeren en technische standaarden op. De nieuwe vergunningseisen in artikel 5 van de richtlijn en de bepalingen in titel IV, hoofdstuk 5, van de richtlijn, die betrekking hebben op deze onderwerpen, worden bij algemene maatregel van bestuur uitgewerkt.

Naast de vergunningsvoorwaarden stelt PSD II dat ten minste een deel van de werkzaamheden van een betaalinstantie in de lidstaat van vestiging moet plaatsvinden.

4. Regels over onjuiste overboeking

PSD II regelt over onjuiste overboekingen dat de betaaldienstverlener de betaler onmiddellijk en in elk geval uiterlijk aan het einde van de volgende werkdag het bedrag van een niet-toegestane betalingstransactie terugbetaalt. Wanneer er sprake is van een onjuiste overboeking die geïnitieerd is door een aanbieder van betaalinitiatiediensten zal de bank die de desbetreffende betaalrekening houdt het bedrag terugbetalen. In dat geval ligt wel de bewijslast bij de verlener van betaalinitiatiediensten om aan te tonen dat de initiatie goed is verlopen. Is de initiatie niet goed verlopen, dan kan de betaalinitiatiedienstverlener daarop worden aangesproken.

Verder bevat PSD II een inspanningsplicht voor de betaaldienstverlener van de begunstigde om een onjuiste transactie zoveel mogelijk terug te draaien, ook in het geval de betaler per ongeluk een verkeerd rekeningnummer heeft ingevuld. Het is de bedoeling dat het onterecht betaalde bedrag wordt teruggestort. Blijkt terugstorten niet mogelijk, dan wordt de informatie die tussen de betaaldienstverleners is gedeeld, op verzoek van de betaler aan hem verstrekt. Deze informatie moet relevant zijn voor de betaler om een rechtsvordering in te kunnen stellen om de geldmiddelen terug te krijgen. Een voorbeeld om dit te illustreren: een consument maakt een bedrag over via internetbankieren en voert per ongeluk een verkeerd rekeningnummer in. Hij neemt contact op met zijn eigen bank en verzoekt om het terugstorten van het betaalde bedrag. Deze bank neemt contact op met de bank van de begunstigde en verzoekt om terugbetaling. Dan weigert begunstigde mee te werken. De consument verzoekt zijn eigen bank om informatie. De bank van de begunstigde geeft de consument de nodige informatie zodat de consument diegene kan aanschrijven of, zo nodig, in rechte kan betrekken.

PSD II verlaagt verder het eigen risico van de betaler van € 150,- naar € 50,- voor de gevallen waarin er misbruik is gemaakt van een betaalinstrument, zoals een betaalpas die van een consument wordt gestolen en waarmee vervolgens zonder diens toestemming geld wordt opgenomen. Lidstaten kunnen de aansprakelijkheid van de betaler voor misbruik van het betaalinstrument nog verder verlagen, met name rekening houdend met de aard van de persoonlijke beveiligingsgegevens en met de specifieke omstandigheden waarin het betaalinstrument is verloren, gestolen of onrechtmatig is gebruikt. Van deze lidstaatoptie wordt geen gebruik gemaakt, aangezien het redelijk lijkt om de betaler een beperkt gedeelte van de schade, in casu € 50,-- te laten dragen. Een lager bedrag of het geheel laten vervallen van het eigen risico bevat onvoldoende prikkels om onzorgvuldig gedrag te

beperken.²

Het is onder andere ten aanzien van het onderwerp aansprakelijkheid van de gebruiker voor misbruik van een betaalinstrument dat de richtlijn de mogelijkheid biedt om micro-ondernemingen dezelfde bescherming te bieden als consumenten. Dit geldt ook voor andere bepalingen in de titels III en IV van de richtlijn. Tijdens algemene overleggen over het betalingsverkeer op 10 september 2014 en 26 maart 2015 is aangegeven dat zal worden bezien of voor ZZP-ers en MKB-ers dezelfde regels zouden moeten gelden als voor consumenten, daar waar het gaat om aansprakelijkheid bij ongeautoriseerd gebruik van een betaalinstrument. Daarbij zou uitdrukkelijk de mening van ZZP-ers en MKB-ers worden betrokken. Er is gesproken met MKB Nederland en met vier ZZP-brancheorganisaties, namelijk ZZP Nederland, ZZP Netwerk Nederland, ZPO Nederland en FNV ZZP. In de kern geven zij aan dat zij vanuit hun achterban geen signalen hebben ontvangen dat er problemen zijn in de contacten met betaaldienstverleners en in het bijzonder bij ongeautoriseerde betalingen. De organisaties hebben aangegeven geen behoefte te hebben om gelijk gesteld te worden aan consumenten. Ook speelt een rol dat de voordelen die voortvloeien uit het verhoogde niveau van bescherming niet zullen opwegen tegen de daarmee samenhangende kosten die mogelijk aan de ondernemer zullen worden doorberekend. Daarom wordt afgezien van het gebruik van de genoemde lidstaatoptie.

5. Betaaldienstagenten

De regels ten aanzien van agenten van betaalininstellingen worden in de PSD II aangescherpt. Zo moeten materiële wijzigingen in het beleid van de agent ten aanzien van witwassen en terrorismefinanciering onverwijld worden gemeld aan de bevoegde autoriteit van het land van herkomst. Bestuurders en managers van agenten die geen betaaldienstverlener zijn, moeten aantonen dat zij betrouwbaar en deskundig zijn. Eveneens dient bij de bevoegde autoriteiten aangegeven te worden tot welke betaaldiensten de agent gemachtigd wordt. Bevoegde autoriteiten van lidstaten van ontvangst kunnen vragen om een verslag over de op het grondgebied van de lidstaat verrichte werkzaamheden. Voorts kunnen zij voorschrijven dat betaalininstellingen die via agenten actief zijn op hun terrein een centraal aanspreekpunt aanwijzen.

6. Toegang tot betaalsystemen en bankrekeningen

PSD II regelt voorts dat deelnemers aan een betaalsysteem, wanneer zij een betaaldienstverlener toegang geven tot het betaalsysteem, andere betaaldienstverleners op objectieve, evenredige en niet-discriminerende wijze toegang verstrekken. Eveneens is bepaald dat banken ervoor zorgen dat betaalininstellingen op een objectieve, niet-discriminatoire en evenredige wijze toegang hebben tot een betaalrekening. De toegang moet zodanig zijn dat betaalininstellingen onbelemmerd en efficiënt hun taak kunnen vervullen. De Autoriteit Consument en Markt is al bevoegd om toezicht te houden op artikel 5:88 van de Wft met betrekking tot de toegang tot betaalsystemen. Zij wordt met dit voorstel aangewezen om toezicht te houden op de toegang tot betaalrekeningen.

² Overweging 71 van de richtlijn licht toe dat dit beperkte bedrag is opgenomen om de consument aan te sporen diefstal of verlies van de betaalkaart te melden, om daarmee het verlies van eventueel misbruik van de betaalkaart te beperken.

7. Vergoedingen

Over het in rekening brengen van vergoedingen voor het gebruik van een betaalinstrument bepaalt PSD II dat vergoedingen alleen betaald hoeven te worden wanneer de betaaldienstgebruiker daarover voorafgaand aan de betaling is geïnformeerd. De richtlijn verplicht lidstaten verder om te verbieden dat de begunstigde een vergoeding vraagt voor het gebruik van betaalinstrumenten waarvan de afwikkelingsvergoedingen onder hoofdstuk II van Verordening (EU) 2015/751 (Verordening interbancaire vergoedingen) vallen en voor het gebruik van betaaldiensten waarop Verordening (EU) nr. 260/2012 (de SEPA-Verordening) van toepassing is. Het gaat hier kort gezegd om transacties door middel van betaalkaarten gebaseerd op vierpartijenschema's of om overschrijvingen en automatische incasso's. Dit verbod zal in artikel 7:520 BW worden opgenomen. De richtlijn geeft de optie aan lidstaten om dit verbod verder uit te breiden, rekening houdend met het belang van meer concurrentie en het gebruik van efficiënte betaalinstrumenten. Van deze lidstaatoptie is geen gebruik gemaakt. Bij een volledig verbod op het vragen van vergoedingen, zouden winkeliers de kosten van dure betaalmiddelen kunnen doorberekenen in de prijs of ervoor kunnen kiezen om bepaalde dure en/of innovatieve betaalinstrumenten niet meer aan te bieden. Dit zou de innovatie en de keuze van de consument kunnen beperken.

Het in dit wetsvoorstel voorziene verbod op het (door)berekenen van vergoedingen voor bepaalde betaalinstrumenten en betaaldiensten zal naast artikel 6:230k BW bestaan. Artikel 6:230k BW regelt dat voor betaalmiddelen die niet onder artikel 7:520 BW vallen de daadwerkelijke kosten van het gebruik van een betaalmiddel in het kader van een tussen een handelaar en consument gesloten overeenkomst mogen worden doorgerekend.^{3,4}

8. Betalingstransacties waarbij het transactiebedrag niet vooraf bekend is

Ten aanzien van betalingstransacties waarbij het transactiebedrag niet vooraf bekend is (bijvoorbeeld bij tanken), bepaalt PSD II dat de betaaldienstverlener van de betaler geldmiddelen op de betaalrekening van de betaler kan blokkeren, mits de betaler instemming heeft verleend voor het exacte bedrag aan te blokkeren geldmiddelen. De betaaldienstverlener geeft de op de betaalrekening van de betaler geblokkeerde geldmiddelen na de ontvangst van de informatie over het exacte bedrag van de betalingstransactie onverwijld vrij en uiterlijk onmiddellijk na de ontvangst van de betaalopdracht.

9. Sterke cliëntauthenticatie

PSD II introduceert voorts, als een van de maatregelen om de veiligheid van het betalingsverkeer te vergroten, een sterke cliëntauthenticatie. Sterke cliëntauthenticatie wordt voorgeschreven wanneer de betaler 1) online toegang wil krijgen tot zijn account, 2) een elektronische betaling initieert en 3) via een communicatiemiddel op afstand een handeling verricht die een risico op fraude

³ Artikel 6:230k BW dient als implementatie van artikel 19 van Richtlijn 2011/83/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011 betreffende consumentenrechten, tot wijziging van Richtlijn 93/13/EEG van de Raad en van Richtlijn 1999/44/EG van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Richtlijn 85/577/EEG en van Richtlijn 97/7/EG van het Europees Parlement en de Raad (Pb EU L 304/64).

⁴ Enkele overeenkomsten zijn uitgezonderd – zie artikel 6:230h jo 6:230k BW.

of ander misbruik met zich meebrengt. Onder sterke cliëntauthenticatie wordt verstaan: authenticatie met gebruikmaking van twee of meer factoren die worden aangemerkt als kennis (iets wat alleen de gebruiker weet), bezit (iets wat alleen de gebruiker heeft) en inherente eigenschap (iets wat de gebruiker is) en die onderling onafhankelijk zijn, in die zin dat het vrijgeven van één ervan geen afbreuk doet aan de betrouwbaarheid van de andere en die zodanig is opgezet dat de vertrouwelijkheid van de authenticatiegegevens wordt beschermd. Zo kan bij internetbankieren gebruik worden gemaakt van een apparaat waarmee een gebruiker, door gebruikmaking van de betaalpas (kenmerk: 'bezit'), invoering van de pincode (kenmerk: 'kennis') en eventueel het scannen van patronen of het intoetsen van controlecodes, toegang heeft tot zijn rekening en betaalopdrachten kan geven. De richtlijn bepaalt dat EBA nadere regels stelt ten aanzien van sterke cliëntauthenticatie (zie overweging 107).

10. Bescherming van persoonsgegevens

Er zijn verschillende bepalingen in PSD II gewijd aan bescherming van persoonsgegevens. Zo moet een betaalinstelling bij de vergunningsaanvraag een beschrijving geven van het beveiligingsbeleid, waarin ook aandacht moet zijn voor de mogelijkheid van fraude en illegaal gebruik van persoonsgegevens (artikel 5 lid 1, onderdeel j). De verwerking van persoonsgegevens is voor betaaldienstverleners uitsluitend toegestaan met de uitdrukkelijke toestemming van de betaaldienstgebruiker (artikel 94 van de richtlijn). Verwerking van persoonsgegevens door betaaldienstverleners en betalingssystemen is voorts toegestaan, wanneer dit noodzakelijk is voor de voorkoming van, het onderzoek naar en de opsporing van betalingsfraude (artikel 94 richtlijn).

De toestemming moet "uitdrukkelijk" worden verleend, mede omdat de te verwerken gegevens in bepaalde gevallen ook als bijzondere persoonsgegevens zijn aan te merken, waartoe ook gegevens als religieuze overtuiging of politieke gezindheid worden gerekend (artikel 16 Wbp). Men kan denken aan het voorbeeld dat een betrokkene per internetbankieren een geldbedrag overmaakt aan een kerkgenootschap of een politieke partij, onder vermelding van 'lidmaatschapsbijdrage 2016'. In het algemeen geldt volgens de richtlijn dat bij de verwerking van gegevens het precieze doel wordt aangegeven, alsmede de precieze rechtsgrondslag. De Nederlandsche Bank houdt toezicht op de in PSD II opgenomen regels ten aanzien van gegevensbescherming in het kader van vergunningverlening en het doorlopend toezicht.

Verder geldt volgens overweging 88 van de richtlijn de richtlijn 95/46/EG inzake gegevensbescherming van toepassing op de verwerking van persoonsgegevens door betaaldienstverleners.⁵ Deze richtlijn zal op 28 mei 2018 worden vervangen door de Algemene Verordening Gegevensbescherming.⁶ In het bijzonder noemt de overweging de beginselen

⁵ Richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens (Pb L 281).

⁶ Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) (Pb L 119/1).

noodzaak, evenredigheid, doelbegrenzing en een niet-buitensporige gegevensbewaarperiode. Ook moeten in alle gegevensverwerkingsystemen die in het kader van deze richtlijn worden ontwikkeld en gebruikt, de beginselen gegevensbescherming door ontwerp en gegevensbescherming door standaardinstellingen (artikel 94 en overweging 88). Dit zijn ook uitgangspunten die in de Algemene Verordening Bescherming Persoonsgegevens worden genoemd. Aan deze uitgangspunten kan onder meer uitvoering worden gegeven door het minimaliseren van de verwerking van persoonsgegevens, het zo spoedig mogelijk pseudonimiseren van persoonsgegevens en transparantie met betrekking tot de functies en de verwerking van persoonsgegevens (vgl. overweging 107 van die Verordening, waar ook nog meer voorbeelden worden genoemd).

Deze voorwaarden zijn in de richtlijn en de verordening verder uitgewerkt. In Nederland is op grond van de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) aangewezen om toezicht te houden op de naleving van deze verplichtingen, die thans nog in artikelen 8, 9 en 10 van de Wbp zijn neergelegd. Bevoegdheden bij overtreding van de verplichtingen zijn onder meer het opleggen van een dwangsom of een bestuurlijke boete. De AP kan voorts nog in het kader van effectief toezicht afspraken maken met andere toezichthouders, zoals de AFM en DNB.⁷

11. Nieuwe rol EBA

De EBA krijgt als taak om in nauwe samenwerking met de ECB richtsnoeren op te stellen over onder andere de vaststelling, implementatie en monitoring van beveiligingsmaatregelen en de eerder genoemde beroepsaansprakelijkheidsverzekering of gelijkwaardige waarborg. PSD II introduceert daarnaast een Europese elektronische toegangspoort waarmee alle nationale registers te raadplegen zijn. De EBA krijgt als taak deze toegangspoort op te zetten en te beheren.

§4. De richtlijn in Europese context

De afgelopen jaren zijn verschillende richtlijnen en verordeningen aangenomen om de interne markt voor retailbetalingen te verbeteren. Naast de richtlijn PSD I/PSD II, waarin regels zijn staan over betaaldiensten, zijn er ook een richtlijnen en verordeningen, waarin over specifieke betaalinstrumenten en betaaldiensten specifieke regels zijn neergelegd. Zo bevat Verordening (EG) nr. 924/2009⁸ van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 betreffende grensoverschrijdende betalingen belangrijke bouwstenen om transacties binnen de Unie te vereenvoudigen en goedkoper te maken. De SEPA-Verordening⁹ heeft als doel het vertrouwen van betaaldienstgebruikers in het gebruik van automatische afschrijvingen te bevorderen, onder meer door

⁷ Zie artikel 51a Wbp.

⁸Verordening (EG) nr. 924/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 betreffende grensoverschrijdende betalingen in de Gemeenschap en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 2560/2001 (PbEU 2009, L 266).

⁹ Verordening (EU) Nr. 260/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 14 maart 2012 tot vaststelling van technische en bedrijfsmatige vereisten voor overmakingen en automatische afschrijvingen in euro en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 924/2009.

de kosten te beperken en uniforme voorwaarden te geven waaronder automatische afschrijvingen worden uitgevoerd. Het herziene juridisch kader van de Unie inzake betaaldiensten wordt verder aangevuld met de MIF-Verordening.¹⁰ Die verordening voert met name voorschriften in betreffende het aanrekenen van afwikkelingsvergoedingen voor op kaarten gebaseerde transacties. Daarnaast strekt de PAD-richtlijn ertoe de vergelijkbaarheid van tarieven van betaaldiensten voor consumenten te verbeteren, het voor consumenten gemakkelijker te maken om over te stappen naar een andere bank en de toegankelijkheid tot betaaldiensten voor consumenten te verbeteren.¹¹

Om belemmeringen voor markttoegang weg te nemen en de toegang tot en bedrijfsmatige uitgifte van elektronisch geld te vergemakkelijken is de richtlijn elektronisch geld tot stand gekomen.¹² Daarin staan onder meer regels waaraan instellingen voor elektronisch geld zijn onderworpen. Aanvullend voorziet richtlijn 98/26/EG voorts in de regulering van de afwikkeling van betalingen en effectentransacties in betalings- en afwikkelingssystemen. Daarin zitten onder meer bepalingen ter bescherming van de betaaldienstgebruiker ingeval de betaaldienstverlener failliet gaat.

Naast de genoemde richtlijnen op het gebied van financiële dienstverlening en betaalinstrumenten, volgt uit overweging 55 van PSD II dat ook het consumentenrecht van toepassing is, voor zover de betaaldienstgebruiker, betaler of begunstigde een consument is.¹³ Zo dient volgens overweging 55 de consument te worden beschermd tegen oneerlijke en misleidende praktijken en dient hij juist en volledig te worden geïnformeerd voordat hij een overeenkomst aangaat die onder de onderhavige richtlijn valt, overeenkomstig de richtlijn oneerlijke handelspraktijken, de richtlijn financiële dienstverlening op afstand en enkele andere richtlijnen. PSD II bevat in overwegingen 55 tot

¹⁰ Verordening (EU) 2015/751 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2015 betreffende afwikkelingsvergoedingen voor op kaarten gebaseerde betalingstransacties (PbEU 2015, L 123).

¹¹ Richtlijn nr. 2014/92/EU van het Europees Parlement en de Raad van 23 juli 2014 betreffende de vergelijkbaarheid van de in verband met betaalrekeningen aangerekende vergoedingen, het overstappen naar een andere betaalrekening en de toegang tot betaalrekeningen met basisfuncties (PbEU 2014, L 257).

¹² Richtlijn 2009/110/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 betreffende de toegang tot, de uitoefening van en het prudentieel toezicht op de werkzaamheden van instellingen voor elektronisch geld, tot wijziging van de Richtlijnen 2005/60/EG en 2006/48/EG en tot intrekking van Richtlijn 2000/46/EG.

¹³ Richtlijn 2005/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2005 betreffende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt en tot wijziging van Richtlijn 84/50/EEG, Richtlijnen 97/7/EG, 98/27/EG en 2002/65/EG van het Europees Parlement en de Raad en Verordening (EG) nr. 2006/2004 van het Europees Parlement en de Raad (PB L 149 van 11.6.2005, blz. 22). (2) Richtlijn 2000/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2000 betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij, met name de elektronische handel, in de interne markt (PB L 178 van 17.7.2000, blz. 1). (3) Richtlijn 2002/65/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 september 2002 betreffende de verkoop op afstand van financiële diensten aan consumenten en tot wijziging van Richtlijn 90/619/EEG en Richtlijnen 97/7/EG en 98/27/EG van de Raad (PbEU 2002, L 271).

en met 61 aanvullende toelichting over de wijze waarop betaaldienstgebruikers, waaronder consumenten, moeten worden geïnformeerd wanneer zij een eenmalige betalingstransactie initiëren of een raamovereenkomst aangaan. Deze eisen zijn in overeenstemming met de richtlijn oneerlijke handelspraktijken.

Tot slot voorziet artikel 20 van richtlijn 2011/83/EU (richtlijn consumentenrechten) in een specifieke regel om consumenten te beschermen, door te voorzien in een verbod om meer dan de daadwerkelijke kosten voor het gebruik van betaalmiddelen door te rekenen aan consumenten. Op dit punt is in de vorige paragraaf, onder het kopje 'vergoedingen' reeds ingegaan.

§5. Wijze van implementatie

De richtlijn gaat uit van volledige harmonisatie. Artikel 107 bepaalt namelijk dat, in zoverre deze richtlijn geharmoniseerde bepalingen bevat, geen andere bepalingen mogen worden vastgesteld of gehandhaafd dan die welke in de richtlijn zijn opgenomen. Er is in artikel 107 een aantal uitzonderingen op dit uitgangspunt opgenomen. Op deze punten laat de richtlijn dus afwijking toe. Deze afwijkingen moeten aan de Europese Commissie gemeld worden, mede met het oog op de toekomstige evaluatie van de richtlijn. Ook worden afwijkende bepalingen door de Commissie gepubliceerd, zodat voor marktpartijen duidelijk is van welke uitzondering een lidstaat gebruik maakt. Onderstaande tabel bevat een overzicht van alle lidstaatopties en de invulling die daaraan is gegeven middels dit wetsvoorstel.

Artikel richtlijn	Beschrijving optie	Toelichting
Artikel 2 (5)	Uitsluiten van de toepassing van PSD2 van instellingen (regionale ontwikkelingsmaatschappijen) genoemd in art. 2, vijfde lid van CRD IV.	Er wordt van deze optie geen gebruik gemaakt. Er is niet gebleken dat hieraan behoefte bestaat.
Artikel 8 (3)	Afzien van solvabiliteitsvereisten ten aanzien van betaalinstanties die onder geconsolideerd toezicht op moeder-kredietinstelling indien aan art. 7 CRR is voldaan.	Er wordt van deze optie geen gebruik gemaakt. Er is niet gebleken dat hieraan behoefte bestaat.
Artikel 9 (1)	Keuze uit drie methoden ter berekening solvabiliteitsvereisten.	Van deze lidstaatoptie wordt gebruik gemaakt zodat de meest passende berekeningsmethode bepaald kan worden.
Artikel 29 (4)	Verplichtstellen van een 'centraal contactpunt' voor EU-betaalinstanties die grensoverschrijdend diensten verlenen en met agenten werken.	Van deze lidstaatoptie wordt gebruik gemaakt, ten behoeve van een zo efficiënt mogelijk toezicht.
Artikel 32 (1)	Vrijstelling van vergunningplicht voor bepaalde betaaldienstverleners onder voorwaarden.	Er wordt van deze optie geen gebruik gemaakt. Er is niet gebleken dat hieraan behoefte bestaat.
Artikel 32 (4)	Lidstaten mogen vrijgestelde betaaldienstverleners voorschrijven alleen specifieke activiteiten (nevendiensten genoemd in art 18) te verrichten.	Er wordt van deze optie geen gebruik gemaakt. Er is niet gebleken dat hieraan behoefte bestaat.
Artikel 38 lid 2	Toepassing van titel III op micro-ondernemingen	Nederland heeft na overleg

	(die daarvoor gelijk worden gesteld met consumenten) door lidstaten.	met belanghebbenden gekozen om geen gebruik te maken van deze optie, omdat het onvoldoende toegevoegde waarde biedt.
Artikel 42 lid 2	Verlaging of verdubbeling van bedragen derogatie informatieverplichtingen door lidstaten.	Er wordt van deze optie gebruik gemaakt, om de administratieve lasten te verlichten.
Artikel 55 lid 6	Er mogen gunstigere bepalingen worden voorzien voor de opzegging van raamovereenkomsten door lidstaten.	Er wordt van deze optie geen gebruik gemaakt. Er is niet gebleken dat hieraan behoefte bestaat.
Artikel 57 lid 3	Lidstaten mogen voorschrijven dat een betaaldienstverlener ten minste eenmaal per maand kosteloos informatie op papier of een andere duurzame gegevensdrager verstrekt aan de betaler.	Er wordt van deze optie geen gebruik gemaakt. Er is niet gebleken dat hieraan behoefte bestaat.
Artikel 58 lid 3	Lidstaten mogen voorschrijven dat een betaaldienstverlener ten minste eenmaal per maand kosteloos informatie op papier of een andere duurzame gegevensdrager verstrekt aan de betaler.	Er wordt van deze optie geen gebruik gemaakt. Er is niet gebleken dat hieraan behoefte bestaat.
Artikel 61 lid 2	Toegang tot ADR-procedures indien de betaaldienstgebruiker geen consument is door lidstaten.	Deze lidstaattoptie is niet gewijzigd ten opzichte van PSD II.
Artikel 61 lid 3	Bepalingen van titel IV kunnen op micro-ondernemingen gelijk als consumenten worden toegepast door lidstaten.	Nederland heeft na overleg met belanghebbenden gekozen om geen gebruik te maken van deze optie, omdat het onvoldoende toegevoegde waarde heeft
Artikel 62 lid 5	De lidstaten mogen een geheel of gedeeltelijk verbod instellen op het rekenen van een vergoeding voor het gebruik van betaalinstrumenten/betaaldiensten.	Deze optie bestond al in PSD I. Nederland maakt hier geen gebruik van, omdat het geheel verbieden van het doorrekenen van kosten niet de efficiëntie van het betaalverkeer bevordert.
Artikel 63 lid 2	Lidstaten of bevoegde autoriteiten mogen bedragen verdubbelen voor instrumenten die voor de betaling van kleine bedragen en elektronisch geld worden gebruikt. Deze vallen dan onder een verlicht regime van aansprakelijkheid/informatieverplichtingen. Voor voorafbetaalde instrumenten kan het bedrag tot 500 EUR worden verhoogd.	Deze lidstaattoptie is niet gewijzigd ten opzichte van PSD II.
Artikel 63 lid 3	De lidstaten kunnen de in artikel 63 lid 3 voorziene afwijking van de toepasselijkheid van artikelen 73 en 74 (o.a. aansprakelijkheid) beperken tot betaalrekeningen waarop het elektronisch geld is opgeslagen of tot	Er wordt van deze optie geen gebruik gemaakt. Er is niet gebleken dat hieraan behoefte bestaat.

	betaalinstrumenten met een beperkte waarde.	
Artikel 74 lid 1 laatste alinea	Lidstaten kunnen, in geval van niet-frauduleus handelen of niet-opzettelijk verzaken verplichtingen van artikel 69 (o.a. meldingsplicht bij verlies betaalinstrument) de aansprakelijkheid van de betaler voor niet-toegestane betalingstransacties beperken.	Er wordt geen gebruik gemaakt van deze optie. Er is niet gebleken dat hieraan behoefte bestaat.
Artikel 86	Voor binnenlandse betalingstransacties kunnen de lidstaten voorzien in kortere maximale termijnen waarbinnen betalingstransacties worden uitgevoerd.	Er wordt geen gebruik gemaakt van deze optie. Er is niet gebleken dat hieraan behoefte bestaat.
Artikel 101	Lidstaten mogen regels introduceren of houden voor geschillenbeslechting die gunstiger zijn voor gebruiker.	Er wordt van deze optie geen gebruik gemaakt. Er is niet gebleken dat hieraan behoefte bestaat.
Artikel 109 lid 2	Het verstrekken van gegevens in het kader van het verlenging van een vergunning	Van deze lidstaatoptie wordt gebruik gemaakt, om de lasten voor het bedrijfsleven laag te houden.
Artikel 109 lid 2 Overgangsrecht	Het verstrekken van gegevens in het kader van het verlenging van een vergunning	Van deze lidstaatoptie wordt gebruik gemaakt, om de lasten voor het bedrijfsleven laag te houden.

Net als bij de implementatie van de PSD I is er voor gekozen om de PSD II in de Wft en het Burgerlijk Wetboek te implementeren. Daarbij zijn titels I en II, die vergunningsvoorwaarden en bepalingen over toezicht bevatten, grotendeels in de Wft geïmplementeerd. Titels III en IV bevatten regels over de (rechts)verhouding tussen betaaldienstverlener en betaaldienstgebruiker. Deze titels zijn hoofdzakelijk in het Burgerlijk Wetboek geïmplementeerd. De artikelen in titel IV, hoofdstuk 5, van de richtlijn die betrekking hebben operationele risico's, beveiligingsrisico's en authenticatie, worden op grond van de Wft bij algemene maatregel van bestuur geïmplementeerd. Ook voor regels die betrekking hebben op de wijze waarom betaaliniciatiediensten en rekeninginformatiediensten met betaalgegevens dienen om te gaan.

§6. Gevolgen voor het bedrijfsleven

(...)

§7. Financiële gevolgen voor de rijksbegroting

(...)

§8. Consultatie

(...)

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel I

A

Dit onderdeel voegt een aantal nieuwe definities toe die zijn opgenomen in artikel 4 van PSD II. De definitie van betaalinitiatiedienst en betaalinformatiedienst zijn inhoudelijk ongewijzigd overgenomen uit artikel 4, onderdelen 15 en 16 van de richtlijn.

Ook wordt de definitie van betaalinstrument gewijzigd. In de definitie betaalinstrument wordt geschrapt dat de betaaldienstgebruiker gebruik maakt van het instrument om de betaaldienstverlener in staat te stellen een betaalopdracht te initiëren. De definitie geeft nu alleen aan dat een betaalinstrument gebruikt kan worden voor het initiëren van betaalopdrachten, maar niet meer door wie en ten behoeve van wie. De achtergrond van deze wijziging ligt in de nieuwe categorie betaaldiensten, de zgn. betaalinitiatiediensten, waarbij een derde partij de transactie initieert. Voor de definitie van groep in PSD II is aangesloten bij de definitie van richtlijn groep in artikel 1:1 van de Wft.

B

In artikel 1:5a worden de wijzigingen die artikel 3 van de richtlijn ten aanzien van de reikwijdte doorvoert, geïmplementeerd. Hiermee wordt het aantal mogelijkheden om een beroep te doen op een uitzonderingsgrond beperkt. Zie voor een uitgebreide toelichting paragraaf 3.1 van de Algemene Toelichting. Het eerste lid van artikel 1:5a wordt geschrapt. De uitzondering die daarin is opgenomen is door de wijziging van artikel 2 van de richtlijn niet meer van toepassing.

D tot en met G

Artikelen, 1:55, 1:56, 1:58, 1:59 worden gewijzigd, omdat artikel 29, eerste lid van de richtlijn bepaalt dat de samenwerking tussen toezichthouders op het terrein van toezicht en handhaving van de voorschriften zoals opgenomen in titels III en IV van richtlijn, zich niet uitstrekt over personen aan wie werkzaamheden zijn uitbesteed door een betaalinstelling. Dit heeft geen gevolgen voor de aansprakelijkheid van de betaalinstellingen met betrekking tot entiteiten waaraan taken zijn uitbesteed. De regels daaromtrent blijven onverkort van toepassing.

H

De toezichthouder kan een vergunning intrekken van een betaalinstelling wanneer zij een bedreiging vormt voor de stabiliteit van een betaalinstelling. Artikel 13 van de richtlijn bepaalt dat de toezichthouder de vergunning ook moet kunnen intrekken wanneer er sprake is van een bedreiging voor het vertrouwen in een betaalsysteem. Daarnaast regelt PSD II ook dat een vergunning ingetrokken kan worden wanneer een betaalinstelling de bevoegde autoriteit niet in kennis gesteld van belangrijke ontwikkelingen in dit verband. Deze intrekkinggrond is opgenomen in artikel 104, eerste lid, onderdeel m, van de Wft.

I

Dit onderdeel implementeert artikel 37, vijfde lid, en artikel 14, eerste lid, laatste zin. Dit betekent dat de toezichthouder aanbieders die op grond van artikel 1:5a een melding doen opneemt in het register als bedoeld in artikel 1:107. Voort wordt bepaald dat bijkantoren die niet in een andere lidstaat actief zijn, niet opgenomen hoeven te worden in het register.

J

Om misbruik van het recht van vestiging te voorkomen is in artikel 11 van de richtlijn bepaald dat een betalingsinstelling die een vergunning in een lidstaat aanvraagt, ten minste een deel van haar betalingsdienstverlening in die lidstaat moet verrichten. Dit onderdeel bepaalt tevens, dat wanneer een betaaldienstverlener voornemens is slechts betaalinformatiediensten te verlenen, bepaalde vergunningsvoorwaarden niet van toepassing zijn. Zo gelden bepaalde kapitaaleisen niet voor de rekeninginformatiedienstverlener. Wel dient er een verzekering te worden afgesloten. Dit wordt op grond van artikel 3:17 van de Wft bij besluit uitgewerkt.

K

Artikel 19 van de richtlijn voert een aantal wijzigingen door die betrekking hebben op het verlenen van betaaldiensten via een betaaldienstagent. Artikel 2.3c, tweede lid, van de Wft wordt diensgevolge gewijzigd en bepaalt dat de Nederlandsche Bank binnen twee maanden een beslissing moet nemen. Eveneens wordt expliciet aangegeven dat de agent pas betaaldiensten kan aanbieden, nadat zij is ingeschreven in het register als bedoeld in 1:107.

L

Dit onderdeel implementeert artikel 29, tweede en vierde lid, van de richtlijn. De toezichthouder kan betalingsinstellingen die in Nederland actief zijn, waarvan het hoofdkantoor zich in een andere lidstaat bevindt verzoeken om een periodiek verslag van de activiteiten die in Nederland plaatsvinden, voor informatie- of statistische doeleinden. Voor zover deze betalingsinstellingen op grond van het recht tot vestiging werkzaam zijn, moet deze informatie ook voor het monitoren van de naleving van de titels III en IV van de richtlijn kunnen worden gebruikt. De richtlijn biedt lidstaten eveneens de mogelijkheid te bepalen dat de toezichthouder van betalingsinstellingen kunnen verlangen dat zij een centraal contactpunt op hun grondgebied aanwijzen, om het toezicht op netwerken van agenten door bevoegde autoriteiten te faciliteren. Met het oog op een zo efficiënt mogelijk toezicht, wordt van deze lidstaatoptie gebruik gemaakt. Met deze bepaling is zoveel mogelijk aangesloten bij de Implementatiewet vierde anti-witwasrichtlijn die een soortgelijke bepaling bevat. De Commissie komt met technische standaarden over criteria aan de hand waarvan kan worden bepaald wanneer het passend is een centraal contactpunt aan te wijzen en welke taken dit contactpunt dient te hebben.

M

Dit onderdeel implementeert artikel 111, eerste lid, van de richtlijn. Artikel 3 van de elektronischgeldrichtlijn bepaalt dat een aantal artikelen van de richtlijn betaaldiensten van overeenkomstige toepassing zijn voor elektronischgeldinstellingen.

N

Artikel 2:3c is van overeenkomstige toepassing op elektronischgeldinstellingen. Daarmee is artikel 2:10c overbodig.

O

Artikel 2:106a heeft betrekking op betaalininstellingen die voornemens zijn om via een bijkantoor in een andere lidstaat of door middel van het verrichten van diensten, al dan niet via een agent, actief willen zijn. Dit artikel wordt gewijzigd naar aanleiding van een aantal nieuwe voorschriften in artikel 28 van de richtlijn. De verplichting in het derde lid (oud) vervalt in de wet en wordt opgenomen in de Regeling taakuitoefening en grensoverschrijdende samenwerking financiële toezichthouders Wft.

P

Dit onderdeel implementeert artikel 18, vierde lid, van de richtlijn. Artikel 18, vierde lid, bepaalt dat betaalininstellingen onder voorwaarden kredieten mogen verlenen die verband houden met betaaldiensten zoals bedoeld in de bijlage, onder 4 en 5, van de richtlijn. Dienst 7 wordt niet langer genoemd en is geschrapt uit de bijlage van PSD II. Artikel 3:29c is daarop aangepast.

Q - S

Artikel 3:95 bepaalt dat het niet is toegestaan om zonder een verklaring van geen bezwaar een gekwalificeerde deelneming in de daar genoemde ondernemingen te houden, te verwerven of zodanig te vergroten dat een bovengrens als bedoeld in artikel 3:102, eerste lid wordt bereikt of overschreden. De richtlijn introduceert eenzelfde verplichting voor wat betreft betaalininstellingen. Met dit onderdeel wordt aangesloten bij de regeling in artikel 3:95. Wel is er vastgehouden aan de percentages, zoals opgenomen in de richtlijn.

T

Artikel 3:111b is komen te vervallen, aangezien de norm al is opgenomen in 2:3c. Dit heeft geen inhoudelijke gevolgen.

U

Deel III en IV van de herziene betaaldiensten richtlijn zijn geïmplementeerd in deel Gedragstoezicht financiële ondernemingen van de Wft en in het BW. Artikel 4:2b bepaalt voor wat betreft betaaldiensten de reikwijdte van de regels die in Deel 4 van de Wft zijn opgenomen. Voor wat betreft de regels die op grond van 4:17 van de Wft bij algemene maatregel van bestuur worden uitgewerkt, wordt de reikwijdte in de betreffende algemene maatregel van bestuur opgenomen.

V

Dit onderdeel brengt artikel 5:88 in overeenstemming met artikel 35 van de

richtlijn.

Voor een betaaldienstverlener is het van belang te toegang hebben tot de diensten van betalingssystemen. Voor dergelijke toegang dienen echter de nodige eisen te gelden om de integriteit en stabiliteit van deze systemen te verzekeren. Elke betaaldienstverlener die om deelname in een betalingssysteem verzoekt, dient het risico van zijn keuze voor dat systeem te dragen en aan het betaalsysteem het bewijs te leveren dat zijn interne regelingen voldoende tegen alle soorten risico's bestand zijn. De richtlijn is op dit punt aangepast en regelt dat deelnemers aan een betaalsysteem, wanneer zij een betaaldienstverlener toegang geven tot het betaalsysteem, andere betaaldienstverleners op objectieve, evenredige en niet-discriminerende wijze toegang tot het betaalsysteem verlenen. Vergunninghoudende betaaldienstverleners en die een vrijstelling genieten krachtens de onderhavige richtlijn of krachtens artikel 3 van Richtlijn 2009/110/EG, dienen volgens de preambule van de richtlijn, gelet op de verschillen in het prudentiële kader waarin zij functioneren, verschillend te worden behandeld.

W

Het nieuwe artikel 5:88a implementeert 36 van de richtlijn. Gezien het mededingingskarakter van de bepaling zal de ACM toezicht houden op deze norm.. De norm is opgenomen in het deel Gedragstoezicht Financiële Markten, omdat het betrekking heeft op de verhouding tussen financiële ondernemingen.

Artikel II

Artikel II bevat de benodigde wijzigingen voor het Burgerlijk Wetboek. Zoals ook in het algemene gedeelte is aangegeven, betreft dit met name titel III en IV van de richtlijn, waarin regels zijn gegeven over de betalingstransactie en de verschillende betaaldiensten. Uitgangspunt bij dit artikel is dat slechts waar nodig de bepalingen van titel 7B (betalingstransactie) van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek zijn gewijzigd. De voorgestelde regeling volgt zoveel mogelijk letterlijk de bepalingen van de richtlijn betaaldiensten, ook voor wat betreft volgorde en indeling. De regeling dient immers steeds in overeenstemming met de richtlijn te worden uitgelegd. Het gaat in tal van bepalingen om bescherming van de consument. Het is ook daarom wenselijk dat, als er vragen van uitleg aan het Hof van Justitie van de EU moeten worden gesteld, onmiddellijk duidelijk is op welke punten van de richtlijn uitleg nodig is.¹⁴

Onderdeel A

Artikel 514 is aangepast aan de wijzigingen van de definities in artikel 4 van de richtlijn. Ook bevat het artikel enkele nieuwe definities.

Onderdeel a (authenticeren of authenticatie)

Authenticatie neemt een belangrijke plaats in het verkeer tussen betaaldienstgebruiker en betaaldienstverlener, en dient als waarborg om de identiteit van de betaaldienstgebruiker te controleren en de juistheid (validiteit) van een specifiek betaalinstrument te verifiëren (vgl. artikel 97 van de richtlijn). Het begrip 'authenticeren' is aangepast aan de gewijzigde omschrijving in de richtlijn, artikel 4 (29). Toegevoegd ten opzichte van de

¹⁴ Ook bij de implementatie van de PSD I werd dit uitgangspunt gevolgd. Zie Kamerstukken 31 892, nr. 3, toelichting bij artikel II.

oude richtlijn is de controle van de identiteit van de betaaldienstgebruiker, als onderdeel van authenticatie. De begripsomschrijving is taalkundig enigszins aangepast om aan te sluiten bij de systematiek van titel 7B. Voor de duidelijkheid is aangegeven dat de term 'authenticatie' en 'authenticeren' dezelfde inhoudelijke betekenis hebben.

Onderdeel g (betaalinstrument)

De begripsomschrijving van betaalinstrument is in navolging van de richtlijn (artikel 4 (14)) iets ingekort en vereenvoudigd. Voor de toelichting wordt verwezen naar die bij artikel 1:1 Wft.

Onderdeel k (betalingstransactie)

Een betalingstransactie is een door of voor rekening van de betaler door de begunstigde geïnitieerde handeling waarbij geldmiddelen worden gedeponneerd, overgemaakt of opgenomen, Ten opzichte van de huidige begripsomschrijving zijn de woorden "voor rekening van (de betaler)" toegevoegd. Deze wijziging volgt artikel 4 (5) van de richtlijn. Daarmee is het toepassingsbereik van de term iets verruimd. Concreet valt een betalingstransactie die door een derde, zoals een betaalinitiatiedienstverlener, wordt verricht en waarvan de gevolgen voor rekening van de betaler zijn, onder de term "betalingstransactie", waardoor titel 7B ook op die situatie van toepassing is. Voor het overige is de definitie ongewijzigd.

Onderdeel p (rentevoet)

De definitie van rentevoet is aangepast aan de omschrijving zoals opgenomen in artikel 4 (28) van de richtlijn. Het betreft een taalkundige wijziging. De begripsomschrijving sluit nu taalkundig beter aan bij de definitieomschrijving van referentiewisselkoers, zoals opgenomen in onderdeel q van dit artikel. Overigens is de bepaling ongewijzigd.

Onderdeel r (richtlijn)

Deze bepaling bevat de officiële naamgeving van de richtlijn betaaldiensten II. De begripsomschrijving van richtlijn is aangepast aan de titel van de nieuwe richtlijn.

Onderdeel u (werkdag)

Deze definitie bevat een omschrijving van wat onder werkdag moet worden verstaan. Deze term wordt enkele malen gebruikt bij het stellen van termijnen. Het gaat om een dag waarop de betaaldienstverlener van de betaler of de betaaldienstverlener van de begunstigde die betrokken is bij de uitvoering van een betalingstransactie, beschikbaar is (in de termen van de richtlijn: 'geopend is') voor het verrichten van de bij de uitvoering van een betalingstransactie vereiste werkzaamheden. Er vindt een kleine taalkundige wijziging plaats. Het woord 'relevante' verdwijnt uit de omschrijving van het begrip werkdag. Dit volgt uit artikel 4 (37) van de richtlijn.

Onderdeel v (betaalinitiatiedienst)

Een betaalinitiatiedienst is een dienst voor het initiëren van een betaalopdracht op verzoek van de betalingsdienstgebruiker, met betrekking tot een betaalrekening die bij een andere betaaldienstverlener wordt aangehouden. De term is inhoudelijk ongewijzigd overgenomen uit artikel 4 (15) van de richtlijn. Er zijn enkele taalkundige wijzigingen aangebracht met het oog op de systematiek van het burgerlijk wetboek. Zo is het begrip van

'betalingsinitiatiedienst' aangepast in 'betaalinitiatiedienst'. Dit sluit aan bij de terminologie die in titel 7B wordt gehanteerd. Voor het overige wordt verwezen naar het algemeen gedeelte van deze toelichting.

Onderdeel w (rekeninginformatiedienst)

Deze term en beschrijving implementeert artikel 4 (16) van de richtlijn. Ook dit betreft een nieuwe betaaldienst die aan de richtlijn is toegevoegd. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar het algemene gedeelte van deze toelichting.

Onderdeel x (rekeninghoudende betaaldienstverlener)

Deze term is behalve een kleine taalkundige wijziging uit artikel 4 (17) van de richtlijn overgenomen. Omwille van de consistentie van terminologie binnen titel 7B is gekozen voor 'betaaldienstverlener' in plaats van 'betalingsdienstaanbieder'. De begripsomschrijving geeft weer dat het gaat om een betaaldienstverlener die ten behoeve van een betaler een betaalrekening aanbiedt en beheert (vaak: een bank).

Onderdeel y (betaalinitiatiedienstverlener)

Dit onderdeel implementeert artikel 4 (18) van de richtlijn. Een betaalinitiatiedienstverlener is een persoon die de bedrijfsactiviteiten uitoefent zoals bedoeld in bijlage I punt 7 behorende bij de richtlijn. In de bijlage van de richtlijn staat dat het gaat om het verlenen van 'betalingsinitiatiediensten'. Wat een betaalinitiatiedienst is, wordt nader in onderdeel v omschreven.

Onderdeel z (rekeninginformatiedienstverlener)

Deze definitie is uit artikel 4 (19) van de richtlijn overgenomen. De term 'rekeninginformatiedienstaanbieder' is aangepast naar 'rekeninginformatiedienstverlener' omdat dit beter aansluit bij de terminologie van titel 7B. Uit de richtlijn volgt (punt 8 van de bijlage van de richtlijn) dat het gaat om een betaaldienstverlener die de activiteiten van rekeninginformatiediensten verleent. Wat hieronder moet worden verstaan, is in paragraaf 3.2 van het algemeen gedeelte van de toelichting nader omschreven.

Onderdeel aa (overmaking)

Artikel 4 (24) van de richtlijn geeft een begripsomschrijving van 'overmaking'. Deze definitie wordt in artikel 536 lid 1, onderdeel b, gebruikt. De term is inhoudelijk ongewijzigd overgenomen. Vanwege de systematiek van deze titel is de term 'instructie' echter vervangen door: opdracht.

Onderdeel ab (sterke cliëntauthenticatie)

Onder meer in artikel 529 wordt de term 'sterke cliëntauthenticatie' gebruikt. Zoals in de begripsomschrijving van authenticatie is opgenomen, betreft dit het verificatieproces tot het vaststellen van de identiteit van de betaaldienstgebruiker dan wel de validiteit van het gebruik van een specifiek betaalinstrument. De term is overgenomen uit artikel 4 (30) van de richtlijn. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.9 van het algemene gedeelte van deze toelichting.

Onderdeel ac (persoonlijke beveiligingsgegevens)

Deze begripsomschrijving implementeert artikel 4 (31) en geeft aan wat onder 'persoonlijke beveiligingsgegevens' moet worden verstaan. Het gaat om

gepersonaliseerde kenmerken die voor doeleinden van authenticatie door de betaaldienstverlener aan een betaaldienstgebruiker zijn verstrekt. Men kan concreet denken aan de pincode die nodig is om veilig een bankkaart te gebruiken. Deze definitie wordt onder meer in artikelen 524 en 525 gebruikt. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij die bepalingen.

Onderdeel ad (gevoelige betaalgegevens)

Artikel 4 (32) van de richtlijn beschrijft dat gegevens gevoelig zijn indien er fraude mee kan worden gepleegd. Het gaat daarbij onder meer om persoonlijke beveiligingsgegevens. Men kan hierbij denken aan de pincode van een pinpas. Ter verduidelijking is er aan toegevoegd dat voor de activiteiten van betaalinitiatiedienstverleners en rekeninginformatiedienstverleners de naam van de rekeninghouder en het rekeningnummer geen gevoelige betalingsgegevens zijn. Er zijn in deze bepaling ten opzichte van de richtlijn geen inhoudelijke wijzigingen aangebracht.

Onderdeel B

Deze bepaling implementeert artikel 2 leden 1 tot en met 5 van de richtlijn in artikel 515 leden 1 tot en met 4. Deze bepaling geeft de reikwijdte, die, zoals opgemerkt in het algemene gedeelte van deze toelichting, enigszins is uitgebreid. De titel is in beginsel van toepassing indien een van de betaaldienstaanbieders zich in de Unie bevindt. Hierbij verdient aandacht dat titel 7B en dus ook het onderhavige artikel 515 alleen van toepassing is, indien krachtens regels van internationaal privaatrecht Nederlands recht van toepassing is. Welk recht van toepassing is moet worden beantwoord aan de hand van de Verordening (EG) nr. 593/2008 van 17 juni 2008 inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst (Rome I). Ingevolge artikel 3 van de Verordening kunnen partijen kiezen welk recht zij op hun overeenkomst toegepast willen zien. Ingevolge artikel 4 lid 1 onder b wordt bij gebreke van een rechtskeuze de overeenkomst beheerst door het recht waar de betaaldienstverlener zijn gewone verblijfplaats heeft. Het belang daarvan is weliswaar beperkt, omdat de richtlijn tot gevolg heeft dat in de verschillende lidstaten op het gebied van de richtlijn meestal dezelfde regels gelden, maar er zijn gevallen waar dit laatste niet zo is. Zo hebben de lidstaten ingevolge artikel 38 lid 2 en 61 lid 3 de bevoegdheid, maar niet de verplichting, te bepalen dat de titels III en IV van de richtlijn op micro-ondernemingen op dezelfde wijze als op consumenten worden toegepast. Hier kunnen verschillen ontstaan omdat niet alle lidstaten van deze bevoegdheid gebruik zullen maken. Voor zover uit de strekking van de richtlijn zelf niet een andere oplossing kan worden afgeleid, is op de vraag of een micro-onderneming in een bepaald geval als een consument behandeld moet worden, het door de Verordening aangewezen recht beslissend.

Op grond van protocol 1, jo. annex 9 jo. artikel 126 van het EFTA verdrag, moet een verwijzing naar 'Gemeenschap' mede worden opgevat als een verwijzing naar de EER. Ter verduidelijking is dit ook in het artikel opgenomen (Zie het besluit van het Gemengd comité van PM..)¹⁵

Onderdeel C

¹⁵ Op dit moment is nog geen besluit genomen door het gemengd comité. Het ligt echter in de rede dat, evenals de PSD I, de PSD II ook van toepassing wordt op de EER-landen.

Deze bepaling implementeert artikel 94 lid 2 van de richtlijn en geeft een regel over de toegang tot persoonsgegevens van de betrokkene door de betaaldienstverlener. Het gaat om een algemene bepaling, die in beginsel van toepassing is op alle betaaldiensten. Daarom is gekozen voor implementatie in het gedeelte van de titel betalingstransacties dat de algemene bepalingen bevat.

Het artikel regelt dat slechts met de uitdrukkelijke toestemming van de gebruiker toegang mag worden verkregen tot de persoonsgegevens van de betaaldienstgebruiker. Toestemming is (ook) vereist met betrekking tot het verwerken (inclusief verstrekken) van de gegevens en het bewaren. Deze gegevensverwerking moet noodzakelijk zijn voor het te bereiken doel. Deze toestemming ook nodig indien tussen partijen een betaaldienstverleningsovereenkomst bestaat. In zoverre wijkt deze bepaling af van artikel 8 van de Wbp, alwaar de uitvoering van de overeenkomst een zelfstandige grond is voor verwerking van persoonsgegevens. De richtlijn kiest op dit punt voor aanvullende bescherming van de betrokken betaaldienstgebruiker. Toestemming moet volgens art. 2, onder h, richtlijn 46/95 (en art. 1, onder i, Wbp) vrij, specifiek en op informatie berustend worden gegeven door de betrokkene. Met deze voorwaarden biedt de PSD II aanvullende bescherming ten opzichte van de richtlijn (en toekomstige verordening) gegevensbescherming. Indien deze toestemming niet is gegeven, kunnen de gegevens niet worden verwerkt. Dit kan betekenen dat de uitvoering van de overeenkomst verhinderd wordt (zie voor de mogelijke gevolgen o.m. artikel 6:58 BW).

Onderdeel D

Artikel 520 bepaalt welke kosten mogen worden toegerekend aan de begunstigde voor het gebruik van een betaalinstrument, alsmede de kosten bij een betalingstransactie waarbij de betaaldienstverleners zich binnen de Unie bevinden ("surcharging"). Deze bepaling zet artikel 62 van de richtlijn om. Er zijn enkele wijzigingen ten opzichte van artikel 52 van de bestaande richtlijn.

Tweede lid

In het tweede lid is als gevolg van de wijziging in artikel 62 lid 2 van de richtlijn een wijziging aangebracht. Het betreft hier een verduidelijking over het toepassingsgebied van het artikel, namelijk dat de bepaling van toepassing is indien zowel de betaaldienstverlener van de begunstigde als die van de betaler zich binnen de Unie bevinden of de enige bij de betalingstransactie betrokken betaaldienstverlener zich in de Unie (of de EER) bevindt. Dit stemt overeen met de reikwijdte, zoals opgenomen in artikel 2 lid 2 van de richtlijn. Voorts is de verwijzing naar de valutawissel vervallen. Uitgangspunt is voortaan dat de begunstigde en de betaler de kosten die hun respectievelijke betaaldienstverleners maken elk voor zich dragen, ook als er sprake is geweest van een valutawissel.

Derde lid

Het derde lid is aangepast in verband met de wijziging die in artikel 62 lid 3 van de richtlijn is aangebracht. Deze wijziging verduidelijkt dat (slechts) de directe kosten die de begunstigde maakt, zoals een door de betaaldienstverlener in rekening gebrachte 'merchant fee', mogen worden doorgerekend door de begunstigde aan de betaler. Eventuele aanvullende kosten, zoals algemene bedrijfskosten, mogen niet worden doorberekend. Deze

bepaling is van toepassing op alle betalingstransacties tussen betalers en begunstigden, ongeacht of ze ondernemer zijn of niet. Er kunnen bij transacties tussen niet-consumenten andere afspraken worden gemaakt.

Vierde lid

Dit lid geeft een verbod tot het in rekening brengen van kosten voor betaalinstrumenten waarvan de afwikkelingsvergoedingen onder hoofdstuk II van Verordening (EU) 2015/751 betreffende afwikkelingsvergoedingen voor op kaarten gebaseerde betalingstransacties vallen. Het gaat hier om zgn. 'debetkaarten', waaronder in de praktijk de meeste bankbetaalpassen vallen, alsook een aantal kredietkaarten.¹⁶ Kaarten die zijn gebaseerd op een 'driepartijenbetaalkaartschema's' (vgl. artikel 1 lid 5 van de hiervoor genoemde Verordening), zoals bepaalde kredietkaarten, vallen hier niet onder. Voorts mogen geen kosten worden gerekend voor betaaldiensten die onder Verordening (EU) 260/2012 tot vaststelling van technische en bedrijfsmatige vereisten voor overmakingen en automatische afschrijvingen in euro en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 924/2009 vallen. Die Verordening stelt regels vast voor in euro luidende overmakingstransactie en automatische afschrijvingen binnen de Unie waarbij zowel de betaaldienstverlener van de betaler als de betaaldienstverlener van de begunstigde zich in de Unie bevinden, of waarbij de enige bij de betalingstransactie betrokken betaaldienstverlener zich in de Unie bevindt. Het gaat daarbij in beginsel om automatische overschrijvingen en eenmalige overmakingen in euro's, waarbij de relevante betaaldienstverleners zich in de Unie bevinden (vgl. artikel 1 lid 1 van de genoemde Verordening, waarbij artikel 1 lid 2 enkele uitzonderingen geeft). Dit nieuwe vierde lid is het gevolg van het nieuwe lid 4 in artikel 62 van de richtlijn. De ACM zal worden belast met het toezicht op deze bepaling.

Onderdeel E

Artikel 521 volgt artikelen 42 en 63 (voor onderdeel f van het eerste lid) van de richtlijn en bepaalt dat een aantal bepalingen van titel 7B niet van toepassing is bij 'eenvoudige betaalinstrumenten', omdat deze niet passend zijn gelet op de aard van het betaalinstrument. Het gaat bij deze betaalinstrumenten onder meer over anonieme 'prepaidkaarten'. Bij deze laatste categorie is onder meer de beperking in de aansprakelijkheid voor frauduleus gebruik niet van toepassing. Zie voor een nadere toelichting Kamerstukken 2008-09, 31892, nr. 3, p. 35.

Er is ten opzichte van artikel 53 van de 'oude richtlijn' een aantal kleine wijzigingen aangebracht. De term 'geblokkeerd' is in onderdeel a vervangen door 'voorkomen'. Dit betreft een beperkte verruiming van de bepaling, aangezien de term 'voorkomen' de mogelijkheid laat dat gebruik van een betaalinstrument, naast blokkering, ook op een andere manier kan worden voorkomen. Voorts is in onderdeel b de term 'is geauthenticeerd' is vervangen door 'was toegestaan' waarmee wordt verduidelijkt dat niet wordt aangesloten bij de begripsomschrijving, zoals opgenomen in artikel 7:514 BW, onderdeel a. Dit volgt artikel 63, lid 1, onderdeel b, van de richtlijn.

Onderdeel d, tot slot, is aangepast overeenkomstig artikel 63 lid 1, onderdeel d, van de richtlijn. Onderdeel f bevat de bepaling van artikel 42 lid 1, onderdeel b, van de richtlijn. Evenals onder het artikel 34 lid 1, onderdeel b, van de

¹⁶ Het gaat hier om zgn. kredietkaarten op basis van 'vierpartijenbetaalkaartschema's.' vgl ook de genoemde Verordening.

richtlijn PSD I, geeft deze bepaling de mogelijkheid om overeen te komen dat informatie over de wijzigingen van de overeenkomst niet tussentijds wordt verstrekt. De bepaling wordt vanwege de nauwe samenhang met artikel 63 in één artikel geïmplementeerd. De overige leden van artikel 42 worden in een algemene maatregel van bestuur opgenomen.

Onderdeel F

Het opschrift van Afdeling 2 wordt aangepast, zodat het overeenkomt met het opschrift van hoofdstuk 2 van titel IV van de richtlijn. Deze wijziging sluit ook beter aan bij het gegeven dat in dit hoofdstuk zowel bepalingen zijn opgenomen die zien op het toestaan van een betalingstransactie, als bepalingen die zien op de gevolgen van een niet-toegestane betalingstransactie.

Onderdeel G

Artikel 522 geeft regels over de instemming met en uitvoering van de betalingstransactie. Dit artikel volgt artikel 64 van de richtlijn.

In het tweede lid is, overeenkomstig artikel 64 lid 2, verduidelijkt dat de instemming met de uitvoering ook kan worden verleend via de begunstigde of de betaalinitiatiedienstverlener. Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de term 'betaaldienstverlener' ook meerdere betaaldienstverleners kan omvatten, zoals bepaald in artikel 64 lid 4 van de richtlijn. Dit is in navolging van de richtlijn in artikel 522, tweede lid, opgenomen.

Onderdeel H

Artikel 522a

Deze bepaling zet artikel 65 van de richtlijn om en geeft enkele bepalingen voor de bevestiging van betalingstransacties, onder meer in de relatie van de betaaldienstverlener die een rekening aanhoudt voor een betaler, ten opzichte van een betaaldienstverlener die een betaalinstrument uit geeft. Implementatie in afdeling 3 van titel 7B is passend, omdat het artikel 65 ziet op de uitvoering van de betalingstransactie. Omwille van de overzichtelijkheid wordt voor de implementatie een nieuw artikel 522a voorgesteld.

Ten opzichte van de richtlijn zijn enkele taalkundige wijzigingen aangebracht, die niet de inhoud raken. Het voorgestelde artikel 522a regelt dat de rekeninghoudende betaaldienstverlener desgevraagd een bevestiging verstrekt aan de betaaldienstverlener die op kaarten gebaseerde betaalinstrumenten uit geeft. De informatie over de beschikbaarheid van geldmiddelen op de rekening van de betaler verkleint het risico voor de betaaldienstverlener die de kaart uit geeft, met name bij de debetkaarten. Deze bevestiging maakt het daarmee laagdrempeliger voor andere betaaldienstverleners dan de betaaldienstverlener waar de betrokkene zijn rekening aanhoudt om een betaalkaart aan te bieden, aangezien telkens kan worden gecontroleerd of er voldoende saldo is voor de betaling met de betaalkaart. Dit kan de concurrentie bevorderen en daarmee zorgen voor een ruimere keuze en een beter aanbod voor consumenten, zo volgt uit overweging 67 van de richtlijn. De genoemde overweging, alsmede artikel 65 lid 4 van de richtlijn, verduidelijkt voorts dat die bevestiging niet mogelijk maakt dat er geldmiddelen worden geblokkeerd.

Er is een aantal voorwaarden voor de bevestiging. Bij de rekeninghoudende betaaldienstverlener is als voorwaarde gesteld dat (a) de betaalrekening van de betaler op het moment van de aanvraag online toegankelijk is, en (b) er moet voorafgaande toestemming van de betaler zijn t.a.v. de rekeninghoudende betaaldienstverlener om de bevestiging te geven. In het tweede lid is een drietal aanvullende voorwaarde opgenomen die gelden voor de betaaldienstverlener die het verzoek doet. Ten eerste voorafgaande toestemming door de betaler met het doen van een verzoek om bevestiging. Ten tweede moet de betaler de op de kaarten gebaseerde betalingstransactie voor het betreffende bedrag initiëren. Met andere woorden, er is een actieve handeling vereist voordat om bevestiging kan worden verzocht. Tot slot geldt als voorwaarde dat voor elk verzoek de betaaldienstverlener zich authenticceert bij de rekeninghoudende betaaldienstverlener. Dit is een waarborg om ervoor te zorgen dat geen andere dan de toegestane betaaldienstverlener toegang krijgt tot de bevestiging van de betaalrekening van de betrokkene. Deze bevestiging heeft overigens de vorm van een eenvoudig 'ja' of 'nee'. Er wordt geen afschrift van het saldo weergegeven, zo volgt uit artikel 65, derde lid, van de richtlijn. De betaler heeft voorts het recht, op grond van artikel 65 lid 4, omgezet in artikel 522a, vijfde lid, om kennis te nemen van de identificatie van de betaaldienstverlener en het verstrekte antwoord.

Het zesde lid van artikel 522a verduidelijkt ten slotte, in navolging van artikel 65, zesde lid, dat het artikel niet van toepassing is op betalingstransacties die zijn geïnitieerd met op kaarten gebaseerde betaalinstrumenten waarop elektronisch geld is opgeslagen.

Artikel 522b

Deze bepaling implementeert artikel 66, eerste lid, en ziet op de toegang tot betaalrekeningen wanneer er betaalinitiatiediensten worden gebruikt en de daarmee samenhangende voorwaarden. Er zijn ten opzichte van de richtlijn behalve enkele taalkundige wijzigingen geen aanpassingen gedaan. Het artikel geeft een recht aan de betaler om bij een betaling een betaalinitiatiedienst te gebruiken. Vanwege de civielrechtelijke aard is dit recht in het Burgerlijk Wetboek geïmplementeerd. De specifieke voorwaarden waaronder toegang moet worden verleend door de rekeninghoudende betaaldienstverlener aan de betaalinitiatiedienstverlener worden in de Wft uitgewerkt, omdat die voorwaarden beter passen in het kader van het toezicht op de betaaldienstverleners.

Artikel 522c

Artikel 67, eerste lid, van de richtlijn wordt in artikel 522c omgezet. Deze bepaling ziet op een nieuwe categorie betaaldienstverleners, namelijk de rekeninginformatiedienstverleners. Deze categorie dienstverleners faciliteert de informatievoorziening aan de betaaldienstgebruiker door bijvoorbeeld een overzicht te geven van de inkomsten en uitgaven van de betaler, uitgesplitst naar het doel van de uitgave. Om deze informatie te geven is toegang nodig tot de betaalrekening van de betaaldienstgebruiker. De richtlijn bepaalt dat een betaaldienstgebruiker het recht heeft om een rekeninginformatiedienst te gebruiken. Voorts voorziet de richtlijn in voorwaarden voor zowel de rekeninginformatiedienstverlener als de rekeninghoudende betaaldienstverlener, met het oog op veilige en betrouwbare dienstverlening. De specifieke voorwaarden waaronder toegang moet worden verleend door de rekeninghoudende betaaldienstverlener aan de betaalinitiatiedienstverlener

worden op grond van de Wft uitgewerkt, omdat die voorwaarden beter passen in het kader van het toezicht op de betaaldienstverleners.

Onderdeel I

Artikel 523 is als gevolg van het gewijzigde artikel 68, van de richtlijn ingrijpend aangepast. Het artikel gaat over restricties op het gebruik van het betaalinstrument, zoals uitgavenlimieten, en over de toegang tot betaalrekeningen door betaaldienstverleners en onder welke voorwaarden deze kan worden ontzegt.

De bepaling is ten opzichte van de richtlijn iets aangepast, om de structuur te volgen die al in artikel 523 bestaat. Er zijn ten opzichte van de richtlijn geen inhoudelijke wijzigingen aangebracht. De gewijzigde bepaling regelt thans ook het ontzeggen van de toegang tot de betaalrekening aan betaalinitiatiedienstverleners en rekeninginformatiedienstverleners. Bepaalde diensten kunnen nuttig zijn voor de consument, door bijvoorbeeld een uitgavepatroon in kaart te brengen (rekeninginformatiedienstverleners) of door betaling via internet te faciliteren (betaalinitiatiedienstverleners). Voor de uitvoering van deze diensten is toegang tot de betaalrekening van de betalers nodig. Om fraude te bestrijden, is het voor de rekeninghoudende betaaldienstverlener mogelijk gemaakt om toegang tot deze rekening te blokkeren, indien er redenen zijn om aan te nemen dat er sprake is van toegang die niet is toegestaan, bijvoorbeeld bij fraude of in het geval de betaler geen toestemming heeft verleend aan de genoemde diensten om toegang tot zijn rekening te hebben. In dergelijk gevallen kan de rekeninghoudende betaaldienstverlener, zoals de bank waar de consument zijn betaalrekening aanhoudt, de betaler informeren en de toegang tot de rekening voor de betaalinitiatiedienstverlener en de rekeninginformatiedienstverlener blokkeren.

Het nieuwe zesde lid geeft de modaliteiten voor een dergelijk ingrijpen. In zulke gevallen moet de rekeninghoudende betaaldienstverlener de betaler informeren in overeengekomen vorm. Indien mogelijk gebeurt dit voordat de toegang wordt geblokkeerd en ten laatste onmiddellijk erna. De term 'onmiddellijk' impliceert dat dit snel gebeurt, waardoor het goed voorstelbaar is dat de bank met de betrokken betaler telefoneert of een andere wijze van directe communicatie gebruikt. Naast het informeren van de betaler, moet krachtens lid 6 ook de toezichthouder worden geïnformeerd.

Na het verdwijnen van de redenen die hebben geleid tot ontzegging toegang van de, wordt deze toegang tot de betaalrekening weer verleend. Het ligt in de rede dat de betaaldienstverlener de betrokken betaler hiervan op de hoogte stelt, al stelt de richtlijn dit niet verplicht.

Onderdeel J

Artikel 524 is naar aanleiding van de wijzigingen in artikel 69 van de richtlijn gewijzigd. Deze bepaling ziet op de plichten van de betaaldienstgebruiker met betrekking tot betaalinstrumenten en persoonlijke beveiligingsgegevens.

De termen 'gepersonaliseerde veiligheidskenmerken' zijn in navolging van de richtlijn vervangen door 'persoonlijke beveiligingsgegevens'. Dit betreft een taalkundige aanpassing. Daarnaast is een derde lid toegevoegd dat de toevoeging in artikel 69 lid 1, onderdeel a, overneemt, dat bepaalt dat de voorwaarden voor het gebruik van een betaalinstrument die door de

betaaldienstverlener worden gesteld, zoals een bankpas, voor de betaaldienstgebruiker 'objectief, niet-discriminerend en evenredig' moeten zijn. Overweging 64 geeft als voorbeeld van een discriminerende bepaling een voorwaarde die strekt tot blokkering van een betaalinstrument, omdat een betaaldienstgebruiker binnen de Unie van woonplaats is veranderd. Wat uiteindelijk onder 'objectief, niet-discriminerend en evenredig' wordt verstaan, is ter invulling aan de toezichthouders en uiteindelijk aan het Hof van Justitie van de Europese Unie.

Onderdeel K

Artikel 525 zet artikel 70 van de richtlijn om. Dit artikel gaat over de plichten van de betaaldienstverlener die een betaalinstrument, zoals een kredietkaart, uitgeeft.

In navolging van de nieuwe terminologie van de richtlijn, zijn ook hier de termen 'gepersonaliseerde veiligheidskernmerken' vervangen door: persoonlijke beveiligingsgegevens. Dit is een taalkundige aanpassing.

Er is een nieuw onderdeel d ingevoegd, in navolging van artikel 70, lid 1, onderdeel d van de richtlijn. Dit onderdeel geeft aan dat de betaaldienstverlener een melding van verlies, diefstal, onrechtmatig gebruik of niet-toegestaan gebruik van het betaalinstrument kosteloos kan doen. Wanneer er vervanging van het betaalinstrument nodig is – er wordt bijvoorbeeld een nieuwe bankpas opgestuurd – mogen slechts de rechtstreeks daarop betrekking hebben kosten in rekening worden gebracht. Voorstelbaar is dat het dan bijvoorbeeld gaat om de kosten voor het maken van zo'n pas en de verzendkosten. Er is omwille van de duidelijkheid en de bestaande structuur in artikel 525 een iets andere volgorde aangehouden dan in de richtlijn. Er zijn ten opzichte van de richtlijn geen inhoudelijke wijzigingen aangebracht.

Onderdeel L

Artikel 71 van de richtlijn, omgezet in artikel 526, voorziet in regels over kennisgeving en rectificatie van niet-toegestane of onjuist uitgevoerde betalingstransacties. Er zijn in de nieuwe richtlijn enkele wijzigingen ten opzichte van artikel 58 van de huidige richtlijn.

De wijziging in het eerste lid betreft een verduidelijking door vervanging van 'foutieve betalingstransactie' door 'onjuist uitgevoerde betalingstransactie'. Hiermee wordt artikel 71, eerste lid, van de richtlijn omgezet. Het gaat hier om een wijziging als gevolg van een verbeterde vertaling. Er is geen inhoudelijke verandering beoogd.

Een nieuw tweede lid richt zich op de betaalinitiatiedienstverlener die bij een transactie betrokken is en specificeert dat de betaaldienstgebruiker zich tot de rekeninghoudende betaaldienstverlener moet richten om een rectificatie (ongedaanmaking) van zijn betalingstransactie te krijgen. Dit lid volgt artikel 71, tweede lid van de richtlijn.

Onderdeel M

Deze bepalingen volgen de wijzigingen in artikel 72 van de richtlijn. Artikel 72 voorziet in bewijsregels indien een betalingstransactie incorrect is uitgevoerd of wanneer een betaaldienstgebruiker aanvoert dat hij geen toestemming geeft voor de transactie. Hoofregel is dat de betaaldienstverlener aantoont dat de

transactie juist is uitgevoerd. Indien wordt aangevoerd door de betaaldienstgebruiker dat geen toestemming is verleend voor de transactie, dan is de registratie van de betalingstransactie op zichzelf genomen onvoldoende bewijs voor de instemming.

Het eerste lid verduidelijkt na de wijziging in artikel 72, eerste lid, van de richtlijn dat het falen van de betalingstransactie moet samenhangen met de door de betaaldienstverlener aangeboden diensten. Met andere woorden: indien het falen van de transactie het gevolg is van bijvoorbeeld fouten in de software aan de kant van de betaler, valt dit buiten deze bepaling. De zin die wordt toegevoegd aan het eerste lid verduidelijkt de bewijslastverdeling wanneer bij de betalingstransactie een betaalinitiatiedienstverlener is betrokken en indien de consument ontkent dat hij instemming heeft verleend voor de betalingstransactie dan wel dat de transactie op onjuiste wijze is uitgevoerd. Het is in de hiervoor genoemde gevallen aan de betaalinitiatiedienstverlener om dan aan te tonen dat voor het gedeelte waarvoor hij verantwoordelijk is de transactie is geauthentiseerd, juist is geregistreerd en geboekt. De term 'verantwoordelijk' is gekozen in plaats van 'bevoegdheid', omdat dit duidelijker de bedoeling van de richtlijn overbrengt om de bewijslast voor de uitvoering van de betalingstransactie te leggen bij de voor de uitvoering verantwoordelijke partij (zie ook overweging 74). Deze bewijslastverdeling sluit aan bij de huidige regeling die geldt voor betaaldienstverleners. Hiermee wordt artikel 72 lid 1, tweede alinea, van de richtlijn omgezet.

Door de wijzigingen van het tweede lid wordt verduidelijkt dat het enkele feit dat een betalingstransactie is geregistreerd, onvoldoende is om aan te tonen dat er sprake is van fraude of grove nalatigheid aan de kant van de gebruiker. De nieuwe volzin van het tweede lid verduidelijkt dat in dergelijke gevallen ondersteunend bewijs nodig is. Wat als voldoende bewijs geldt om fraude of grove nalatigheid aan te nemen, zal afhangen van de verdere feiten en omstandigheden en is uiteindelijk ter beoordeling aan de toezichthouder en de rechter. Voorts is verduidelijkt dat de bepaling ook geldt voor de betaalinitiatiedienstverlener.

Onderdeel N

Artikel 528 ziet op de verplichtingen van de betaaldienstverlener van de betaler indien er sprake is van een niet-toegestane betalingstransactie. Deze bepaling volgt artikel 73 van de richtlijn. Er zijn enkele taalkundige wijzigingen aangebracht.

In het geval van een niet-toegestane betalingstransactie moet de betaaldienstverlener het bedrag terugbetalen en de betaalrekening herstellen in de oorspronkelijke toestand. Deze verplichtingen bestaan naast de rechten die de betaler dan wel de begunstigde aan het algemene overeenkomstenrecht kan ontlenen. De wijzigingen die in deze bepaling zijn opgenomen, volgen de wijzigingen van de richtlijn. Concreet zijn de verplichtingen van de richtlijn die zien op terugbetaling nader uitgewerkt. Er is een uitzondering toegevoegd op de verplichtingen tot terugbetaling indien er een vermoeden van fraude bestaat. Voorts zijn er terugbetaalverplichtingen opgenomen indien een betalingstransactie via een betaalinitiatiedienstverlener heeft plaatsgevonden. Om een en ander overzichtelijk te houden, is gekozen voor implementatie in zes leden. Deze leden worden hieronder toegelicht.

Eerste en tweede lid

In het eerste lid is neergelegd dat een betaaldienstverlener in geval van een niet-toegestane betalingstransactie is gehouden om het bedrag onmiddellijk terug te betalen. Uit overweging 73 volgt dat de betaler altijd het recht heeft om het restitutieverzoek aan de rekeninghoudende betaaldienstverlener te richten, ook al is er een betaalinitiatiedienstverlener bij de transactie betrokken. Deze regeling is getroffen om het voor de consument eenvoudig te houden en hem een hoog niveau van bescherming te bieden (overweging 73). Het vierde en het vijfde lid regelt vervolgens de onderlinge verhouding tussen de betaal(initiatie)dienstverlener en de rekeninghoudende betaaldienstverlener, waarbij het uitgangspunt geldt dat de entiteit aansprakelijk is voor het deel van de transactie waarover zij controle heeft (overweging 74).

Ten opzichte van de oude wettekst is geconcretiseerd dat deze terugbetaling en herstel van de betaalrekening uiterlijk de eerstvolgende werkdag moet plaatsvinden, te rekenen vanaf het moment dat de betaaldienstverlener op de hoogte is van de transactie. Verder is ten opzichte van de oude richtlijn verduidelijkt dat toepassing van het eerste lid in voorkomend geval ook herstel van de betaalrekening kan betekenen, waarbij de valutadatum ten laatste gelijk mag zijn aan de dag waarop de niet-toegestane transactie plaatsvond. Hiermee is beoogd om elk nadeel voor de betaler als gevolg van de onjuiste betalingstransactie (zoals het verlies van rente op het saldo van de rekening) zoveel mogelijk te beperken, zo blijkt uit overweging 71 van de richtlijn. Ten opzichte van artikel 73 lid 1 van de richtlijn is de tekst omwille van de duidelijkheid aangepast. Er zijn geen inhoudelijke wijzigingen aangebracht.

Derde lid

Het derde lid bevat een uitzondering, die nieuw is ten opzichte van de oude wettekst en richtlijn. Er hoeft geen terugbetaling en herstel van de rekening plaats te vinden indien er redelijke gronden zijn om fraude te vermoeden en deze gronden schriftelijk aan de nationale autoriteit zijn medegedeeld. Deze uitzondering bestaat naast het eigen risico voor de schade, inclusief het risico om het gehele schadebedrag te dragen, dat op grond van artikel 529 geldt. Deze bepaling is op basis van artikel 73 lid 1 geïmplementeerd en omwille van de overzichtelijkheid in een separaat lid opgenomen.

Vierde en vijfde lid

Deze bepalingen voorzien in enigszins afwijkende verplichtingen bij een onjuiste betalingstransactie, indien een betalingsinitiatiedienstverlener betrokken is bij de transactie. In zo'n geval betaalt de rekeninghoudende betaaldienstverlener het bedrag van de niet-toegestane betalingstransactie terug aan de betaler.

Blijkt dat de betaalinitiatiedienstverlener aansprakelijk is, dan betaalt deze het bedrag weer (terug) aan de rekeninghoudende betaaldienstverlener. Daarbij is een onderlinge bewijslastregeling getroffen in het vijfde lid. De betaalinitiatiedienstverlener moet in voorkomend geval bewijzen dat de authenticatie en registratie juist is verlopen en dat er geen technische storing is geweest. Het doel van deze bepaling is volgens overweging 74 om de betreffende betaaldienstverlener "verantwoordelijkheid te [laten] nemen voor het respectieve deel van de transactie waarover zij controle hebben". De term 'verantwoordelijk' is gekozen in plaats van 'bevoegdheid', omdat dit duidelijker de bedoeling van de richtlijn overbrengt om de bewijslast voor de uitvoering

van de betalingstransactie te leggen bij de voor de uitvoering verantwoordelijke partij.

Zesde lid

Deze bepaling komt min-of-meer overeen met het oude artikel 528, tweede lid, en verwijst naar de aanvullende mogelijkheden tot compensatie via het algemene overeenkomstenrecht, dan wel de overeenkomst die geldt tussen de betaler en zijn betaaldienstverlener, of tussen de betaler en de betaalinitiatiedienstverlener. Door de woorden 'toepasselijk recht' wordt uitgedrukt dat het recht dat van toepassing is ook ander recht kan zijn dan het Nederlands recht, bijvoorbeeld omdat de betaler en de betaalinitiatiedienstverlener of de betaaldienstverlener voor toepasselijkheid van het recht van een andere lidstaat gekozen hebben.

Onderdeel O

Artikel 529, dat artikel 74 van de richtlijn implementeert, bevat de voor de consument-betaler belangrijke regeling over de aansprakelijkheid als gevolg van het gebruik van een verloren of gestolen betaalinstrument. De gebruiker is aansprakelijk tot een bedrag van € 50,--. De betaaldienstgebruiker is niet aansprakelijk voor verder verlies als gevolg van het niet-toegestane gebruik van het betaalinstrument (overweging 71 van de richtlijn). In een aantal gevallen hoeft de betaler helemaal geen eigen risico te dragen, namelijk indien de diefstal of het verlies niet kon worden vastgesteld door de betaler voordat de betaling plaatsvond (tenzij de betaler frauduleus heeft gehandeld). Voorts is er geen sprake van eigen risico indien het verlies is veroorzaakt door een werknemer van de betaaldienstverlener.

De bestaande uitzondering dat deze beperking van de aansprakelijkheid niet geldt indien er sprake is van grove nalatigheid van of frauduleus handelen door de betaler, blijft gehandhaafd. Overweging 72 van de richtlijn licht verder toe wat onder de term 'grote nalatigheid' moet worden verstaan. Het derde lid bevat een verduidelijking, door vervanging van 'gepersonaliseerde veiligheidskenmerken' door 'persoonlijke beveiligingsgegevens'.

Het vierde lid geeft een nieuwe regel over het gebruik van een sterke cliëntauthenticatie. Voor een nadere uitleg wordt verwezen naar de begripsomschrijving, zoals opgenomen in artikel 514. Is geen gebruik gemaakt van zo'n 'sterke cliëntauthenticatie' dan draagt de gebruiker geen enkel verlies. In zo'n geval geldt dus ook niet het 'eigen risico' van € 50. Deze regel geldt niet indien sprake is van frauduleus handelen aan de kant van de betaaldienstgebruiker.

Onderdeel P

Deze nieuwe bepaling zet artikel 75 van de richtlijn om. Zij ziet op het geval dat op een kredietkaart een bepaald bedrag aan geldmiddelen wordt gereserveerd. Men kan denken aan het in de praktijk voorkomend geval dat een hotel een bepaalde waarborg vraagt, door middel van reservering op een kredietkaart. Andere gevallen waarbij dit voorkomt doen zich bijvoorbeeld voor bij het gebruik maken van een automatisch tankstation en een waarborg bij autohuur. Het nieuwe artikel 529a bepaalt dat er in zo'n geval slechts een exact bedrag kan worden geblokkeerd na instemming van de betaler met dit exacte bedrag. Het reserveren van een onbepaald bedrag is hiermee niet

langer mogelijk. Doel van de richtlijn is om met name de consument in dit opzicht meer bescherming te bieden, zo volgt uit overweging 75 van de richtlijn.

Het tweede lid bepaalt dat geblokkeerde geldmiddelen weer vrij worden gegeven, zodra de betaaldienstverlener van de betaler informatie heeft ontvangen over het exacte bedrag van de transactie, onverwijld en uiterlijk onmiddellijk na ontvangst van de betaalopdracht. Omwille van de duidelijkheid is de tekst op enkele taalkundige punten aangepast.

Onderdeel Q

Artikel 530 implementeert artikel 76 van de richtlijn en geeft de voorwaarden waaronder terugbetalingen kunnen plaatsvinden van betalingstransacties die door of via een begunstigde zijn geïnitieerd, zoals bij incasso-opdrachten het geval is. Er zijn ten opzichte van het artikel 62 van de richtlijn PSD I enkele veranderingen aangebracht.

In het eerste lid is een verduidelijking aangebracht, met name omdat "betaalopdracht" is vervangen door betalingstransactie, waardoor duidelijk is dat wordt aangesloten bij de begripsomschrijving van betalingstransactie, zoals opgenomen in artikel 514, onderdeel k.

Het tweede lid is aangepast, eveneens met het oog op verduidelijking. Het lid regelt dat een betaler op verzoek van de betaaldienstverlener moet aantonen dat aan de voorwaarden voor terugbetaling is voldaan. Dit betreft vooral een tekstuele verduidelijking ten opzichte van het huidige tweede lid, waarin al is neergelegd dat een betaler op verzoek van de betaaldienstverlener de 'feitelijke elementen' omtrent de voorwaarden van terugbetaling moet verstrekken. De voorwaarden voor terugbetaling zijn in artikel 530 lid 1 opgenomen en blijven ongewijzigd. Kort gezegd ontstaat een recht op terugbetaling indien de betaaldienstgebruiker, op verzoek van de betaaldienstverlener, aantoont dat (1) op het moment waarop werd ingestemd met de betaalopdracht (nog) niet het precieze bedrag van de betaalopdracht is gespecificeerd en (2) het bedrag van de betalingstransactie hoger ligt dan de betaler op grond van zijn eerdere uitgavenpatroon, de voorwaarden van zijn overeenkomst en relevante aspecten van de zaak redelijkerwijs had kunnen verwachten. Voor een nadere toelichting op deze voorwaarden wordt verwezen naar de memorie van toelichting bij artikel 530 bij de implementatie van de oude richtlijn betaaldiensten (vgl. Kamerstukken II 2007-08, 31 892, nr.3, p. 39).

In het derde lid is in navolging van artikel 76, eerste lid, op één na laatste alinea, een zin toegevoegd, die verduidelijkt dat de datum van creditering niet later valt dan de datum waarop het bedrag is gedebiteerd. De achtergrond van deze regels is vergelijkbaar met de bepaling van artikel 528 lid 2: de betaler mag geen nadeel lijden als gevolg van de onjuiste debitering. Het vierde lid vervalt, aangezien artikel 62, eerste lid, laatste volzin niet is teruggekeerd in artikel 76, eerste lid, van de richtlijn. Dit heeft overigens geen inhoudelijke gevolgen, aangezien de betaaldienstverlener nog altijd op grond van artikel 107, laatste volzin, gunstigere voorwaarden mogen aanbieden. Het zesde lid neemt de regeling van artikel 76 lid 3 van de richtlijn over. De termen 'voorkomend geval' zijn niet overgenomen, omdat voor zich spreekt dat de bepaling slechts toepassing vindt indien aan de gestelde voorwaarde is

voldaan. De laatste volzin van artikel 76 lid 1 is in artikel 531 geïmplementeerd.

Onderdeel R

Artikel 531 zet artikel 77 van de richtlijn om en bevat enige termijnen ter toepassing van artikel 530. Daarnaast is ook beoogd om in het eerste lid van artikel 531, artikel 76, eerste lid, vierde alinea, te implementeren, door te specificeren dat het recht om terugbetaling te verzoeken gedurende de termijn van acht weken na de datum waarop de geldmiddelen zijn gedebiteerd, onvoorwaardelijk is.

De verwijzing naar 530 lid 4 vervalt. Deze verwijzing was in artikel 63, tweede lid, laatste volzin van de oude richtlijn opgenomen, maar is in het nieuwe artikel 77 dat het 'oude' artikel vervangt niet teruggekeerd. Daarmee is geen inhoudelijke wijziging beoogd, aangezien uit artikel 107 lid 3, laatste volzin, volgt dat betaaldienstverleners gunstigere voorwaarden mogen aanbieden. Daarbij geldt volgens artikel 531 lid 4 dat als de betaaldienstverlener ten opzichte van de wettelijke regeling gunstigere contractuele voorwaarden heeft gegeven op grond waarvan de consument om terugbetaling mag verzoeken, de betaaldienstverlener geen beroep kan doen op de weigeringsgronden die in artikel 531 lid 3 zijn opgenomen. Een redelijke lezing van de richtlijn brengt met zich dat in zo'n geval de in de raamovereenkomst afgesproken regeling bepaalt op welke gronden de betaaldienstverlener terugbetaling mag weigeren, voor zover dit gunstiger is dan de wettelijke regeling.

Onderdeel S

Artikel 532 regelt het tijdstip van de ontvangst van de betaalopdracht. De voorgestelde wijziging volgt uit artikel 78, eerste lid, van de richtlijn en beoogt een vereenvoudiging van de tekst. De bepaling drukt uit dat in alle gevallen het tijdstip van ontvangst het tijdstip is waarop de gegeven betaalopdracht door de betaaldienstverlener wordt ontvangen, ook al is de opdracht niet-rechtstreeks, bijvoorbeeld door of via een begunstigde gegeven.

Onderdeel T

Artikel 533 implementeert artikel 79 van de richtlijn en regelt kort samengevat de procedure indien een betalingstransactie wordt geweigerd. In zo'n geval stelt de betaaldienstverlener de betaaldienstgebruiker op de hoogte van de weigering van de transactie. Indien mogelijk wordt de reden gegeven van de weigering. Partijen kunnen overeenkomen dat de betaaldienstgebruiker kosten gerekend mag worden, indien de weigering objectief gerechtvaardigd was. Deze regeling is thans al van toepassing op de betaaldienstverlener. Door de aanpassing in het eerste lid is verduidelijkt, dat de regel ook van toepassing is op de betaalinitiatiedienstverlener. Voorts is in het eerste lid de term 'communautaire wetgeving' vervangen door: Uniewetgeving, in navolging van de tekst van artikel 67 van de richtlijn.

Het derde lid bepaalt voortaan dat bij een weigering die objectief gerechtvaardigd is de kosten die door de betaaldienstverlener gerekend worden "redelijk" moeten zijn. Wat in voorkomende gevallen als 'redelijke kosten' moeten worden aangemerkt, zal uiteindelijk door het Hof van Justitie nader moeten worden uitgelegd.

Het vierde lid is aangepast en volgt artikel 79 lid 2 van de richtlijn en verduidelijkt dat een betalingstransactie wordt uitgevoerd indien de

voorwaarden zoals opgenomen in de raamovereenkomst vervuld zijn. Daarbij maakt het niet uit of de opdracht door de betaler, door een betaalinitiatiedienstverlener of door of via een begunstigde is geïnitieerd. Ten opzichte van de huidige wettekst, is ook de betaalinitiatiedienstverlener expliciet genoemd als mogelijk bij de transactie betrokken partij. Daarbij geldt, evenals onder het huidige recht, de beperking dat de transactie alsnog geweigerd kan worden indien dit volgt uit het nationale recht of uit het Unierecht.

Onderdeel U

Artikel 534 zet artikel 80 van de richtlijn om, dat het uitgangspunt bevat dat een betaalopdracht niet meer kan worden herroepen zodra de instemming met de betaalopdracht is verleend aan de begunstigde of de betaaldienstverlener. Denk bij een 'pinbetaling' bijvoorbeeld aan het geval dat na het intoetsen van de pincode het te betalen bedrag verschijnt en vervolgens op akkoord wordt gedrukt.

Ten opzichte van artikel 66 van de oude richtlijn is in het gewijzigde tweede lid bepaald dat ook voor de betaalinitiatiedienstverlener geldt dat een betaalopdracht niet meer kan worden herroepen, zodra aan hem de instemming is verleend om de transactie uit te voeren, dan wel aan de begunstigde de instemming is verleend om de transactie uit te voeren.

Onderdeel V

Artikel 535 bepaalt dat bij een betalingstransactie geen kosten worden ingehouden; het hele bedrag moet worden overgemaakt. De voorgestelde wijziging betreft 'relevante' als toevoeging bij 'betaaldienstverlener'. Deze wijziging volgt uit artikel 81 lid 2 van de richtlijn. De zinsnede moet worden vervangen om wetstechnische redenen. In het eerste lid is in navolging van artikel 81 lid 1 van de richtlijn verduidelijkt dat de regel ziet op alle betaaldienstverleners die betrokken zijn bij de uitvoering van de betalingstransactie.

Onderdeel W

Artikel 536 implementeert artikel 82 van de richtlijn. Deze bepaling geeft het toepassingsbereik van paragraaf 2 van titel 7B, over de uitvoeringstermijn en valutadatum van de betalingstransactie. Een uitbreiding betreft het toepassingsbereik van titel 7B. Voortaan vallen ook binnenlandse betalingstransacties in een niet-euro valuta onder de reikwijdte. Men kan concreet denken aan een binnen Nederland plaatsvindende overmaking in dollars van de ene dollarrekening naar de andere. Voor de overige toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.1 van de algemene toelichting.

In het tweede lid is de term 'intracommunautaire' vervangen door 'binnen de Europese Unie'. Dit betreft een tekstuele aanpassing aan de nieuwe terminologie die sinds de invoering van het Verdrag van Lissabon geldt om de Europese Unie aan te duiden. De wijziging heeft geen inhoudelijke gevolgen.

Onderdeel X

Artikel 541 zet artikel 87 van de richtlijn om. Deze bepaling geeft de uiterlijke termijn aan wanneer het bedrag van de betalingstransactie op de rekening van de betaaldienstverlener van de begunstigde moet staan. Ten opzichte van artikel 73 van de oude richtlijn is verduidelijkt dat deze uiterlijke termijn ook

geldt wanneer er sprake is van een valutawissel, mits het gaat om een valutawissel tussen de euro en de valuta van een lidstaat of tussen de valuta's, niet zijnde de euro, van twee lidstaten. Daarnaast is in de bepaling verduidelijkt dat deze bepaling niet alleen geldt wanneer er sprake is van twee betaaldienstverleners (namelijk een betaaldienstverlener die handelt voor de begunstigde én een betaaldienstverlener die handelt voor de betaler), maar ook wanneer de handeling plaatsvindt binnen één betaaldienstverlener. Dit is bijvoorbeeld het geval als beide partijen bij dezelfde bank een betaalrekening aanhouden en gebruiken voor de uitvoering van de betalingstransactie.

Onderdeel Y

Artikel 542 implementeert artikel 88 van de richtlijn en geeft regels over unieke identificatoren die gebruikt kunnen worden bij het uitvoeren van een betaalopdracht. Denk bijvoorbeeld aan een code die door middel van een zogenaamde 'identificatie' wordt gegenereerd. Deze wijze van beveiliging wordt door veel Nederlandse banken gebruikt om hun klanten te laten identificeren in de online bankomgeving. Bij gebruikmaking van zo'n unieke identificator bij een betaalopdracht, wordt deze geacht juist te zijn uitgevoerd wat betreft de in de identificator gespecificeerde begunstigde. De bepaling volgt artikel 74 van de huidige richtlijn. De huidige bepaling regelt nu al dat een betaaldienstverlener niet aansprakelijk is bij gebruik van een door de gebruiker verstrekte onjuiste identificator. In het laatstgenoemde geval is de dienstverlener van de gebruiker gehouden is om redelijke inspanningen te leveren om de met de betalingstransactie gemoeide geldmiddelen terug te krijgen.

Nieuw in artikel 542 is een inspanningsplicht voor de betaaldienstverlener van de begunstigde om de onjuiste betalingstransactie zoveel mogelijk terug te draaien, waarvoor voor een toelichting wordt verwezen naar paragraaf 3.4 van het algemene gedeelte van de toelichting.

Om het systeem van de richtlijn zo goed mogelijk te volgen, zijn de leden van het onderhavige artikel herschikt.

Onderdeel Z

Deze bepaling implementeert artikel 89 lid 1 van de richtlijn. Artikel 89 geeft regels over de aansprakelijkheid van betaaldienstverlener van de betaler voor niet-uitvoering, gebrekkige uitvoering en niet-tijdige uitvoering van betalingstransacties wanneer de transactie is geïnitieerd door de betaler.

Er zijn enkele wijzigingen ten opzichte van artikel 75 lid 1 van de richtlijn PSD I. Deze wijzigingen verduidelijken met name de datum waarop creditering plaatsvindt van de rekening van de betaler c.q. begunstigde. Bij een onjuiste uitvoering van de betaalopdracht en herstel van de rekening, moet de datum van herstel (de crediteringsdatum) samenvallen met de datum van debitering. Deze bepalingen zijn in de gewijzigde leden twee en drie neergelegd.

Voorts is nieuw dat voor gevallen waarin de betalingstransactie die door de betaler was geïnitieerd niet of gebrekkig is uitgevoerd en waarbij de betaaldienstverlener van de betaler op grond van het vierde lid tracht de transactie te traceren, er geen kosten mogen worden gerekend aan de betaler door de betaaldienstverlener.

Tot slot is nieuw dat bij een niet-tijdige uitvoering van de transactie de datum van creditering moet worden aangepast op de datum waarop de betaaldienstverlener van de begunstigde het bedrag eigenlijk had moeten crediteren. Daarin voorziet een nieuw vijfde lid. De genoemde wijzigingen beogen elk nadeel voor de betaaldienstgebruiker te beperken.

Onderdeel AA

Artikel 544 zet artikel 89 lid 2 om van de richtlijn. Dit artikel ziet op de aansprakelijkheid van de betaaldienstverlener van de begunstigde, wanneer een betaalopdracht door of via een begunstigde is geïnitieerd. De wijzigingen in het onderhavige artikelen zijn soortgelijk aan die zijn aangebracht in artikel 543. Daarom wordt verwezen naar de toelichting bij dat artikel.

Onderdeel AB

Artikel 545 bepaalt dat de betaaldienstverleners aansprakelijk zijn naar hun betaaldienstgebruikers voor de gevolgen van een niet goed uitgevoerde betalingstransactie. De uit artikel 89 lid 3 van de richtlijn overgenomen wijziging verduidelijkt dat ook in het geval van niet-tijdige uitvoering van de betalingstransactie deze aansprakelijkheid geldt. Dit betekent bijvoorbeeld dat een persoon die als gevolg van de late ontvangst van geldmiddelen interest heeft moeten betalen, deze kan terugvragen aan de betaaldienstverlener. Men kan hierbij denken aan het geval dat een consument 'rood staat' en als gevolg van vertraging in de uitvoering van een betalingstransactie een dag extra rente moet betalen aan de bank waarbij hij zijn betaalrekening aanhoudt.

Onderdeel AC

Deze bepaling is overgenomen uit artikel 90 van de richtlijn en met een aantal tekstuele wijzigingen in een nieuw artikel 545a omgezet. Omwille van de leesbaarheid is artikel 90 lid 1 omgezet in twee aparte leden. Artikel 545a voorziet in een aansprakelijkheid voor de betaalinitiatiedienstverlener en sluit aan op artikelen 543-545 van titel 7B, alsmede op artikel 89 van de richtlijn.

Het eerste lid bepaalt allereerst dat de rekeninghoudende betaaldienstverlener het bedrag terugbetaalt aan de betaler indien de betalingstransactie niet of gebrekkig is uitgevoerd in het geval een betalingstransactie is geïnitieerd door een betaler via een betaalinitiatiedienstverlener. Uit overweging 73 volgt dat betalers altijd het recht hebben hun restitutieverzoek aan hun rekeninghoudende betaaldienstverlener te richten, ook indien een betaalinitiatiedienstverlener bij de betalingstransactie betrokken is. Hiermee is beoogd het niveau van consumentenbescherming te verhogen. Dit laat de toewijzing van aansprakelijkheid tussen de betaaldienstverleners onverlet, aldus diezelfde overweging. Deze laatste zin is nader uitgewerkt in het voorgestelde derde lid. Daarin is vastgelegd dat de betaalinitiatiedienstverlener, indien deze aansprakelijk is, gehouden is de betaaldienstverlener op diens verzoek de geleden verliezen te vergoeden of het bedrag dat aan de betaler is uitgekeerd, te vergoeden. De termen 'voorkomend geval' zijn niet overgenomen, omdat voor zich spreekt dat de bepaling slechts toepassing vindt indien aan de gestelde voorwaarde is voldaan.

Overweging 74 licht toe dat beoogd is dat de betaalinitiatiedienstverlener en de rekeninghoudende betaaldienstverlener verantwoordelijkheid nemen voor het respectieve deel van de transactie waarover zij controle hebben. Mede in het licht van deze overweging 74 bepaalt het tweede lid dat het bewijs dat de

betaalopdracht door de rekeninghoudende betaaldienstverlener van de betaler was ontvangen en dat de betalingstransactie binnen de verantwoordelijkheid van de betaalinitiatiedienstverlener juist is verlopen, wordt geleverd door de betaalinitiatiedienstverlener. De term 'verantwoordelijk' is gekozen in plaats van 'bevoegdheid', omdat dit duidelijker de bedoeling van de richtlijn overbrengt om de bewijslast voor de uitvoering van de betalingstransactie te leggen bij de voor de uitvoering verantwoordelijke partij (vgl de genoemde overweging 74).

Onderdeel AD

Artikel 547 geeft een regel over de onderlinge aansprakelijkheid tussen betaaldienstverleners en intermediairs, indien deze laatste groep dienstverleners bij de betalingstransactie betrokken was en de aansprakelijkheid van een betaaldienstverlener op grond van artikelen 543, 544 en 545 aan hen kan worden toegerekend. In zo'n geval dienen de genoemde intermediairs en betaaldienstverleners alle verliezen en de bedragen die op grond van artikelen 543-545 zijn betaald, aan de door de betaaldienstgebruiker aansprakelijk gehouden betaaldienstverlener te vergoeden. Deze bepaling zet hiermee artikel 92 van de richtlijn om. Aan het einde van het eerste lid is, overeenkomstig artikel 92 lid 1, laatste zin, van de richtlijn, een verduidelijking toegevoegd dat wat betreft uitgekeerde schadevergoeding als gevolg van het niet-toepassen van een sterke cliëntauthenticatie, regres kan worden genomen op de dienstverlener die geen sterke cliëntauthenticatie heeft toegepast. Deze zin is nieuw ten opzichte van artikel 77 van de richtlijn PSD I.

Onderdeel AE

Artikel 548 geeft een uitzonderingsgrond voor aansprakelijkheid in het geval van abnormale en onvoorziene omstandigheden. Dit artikel implementeert artikel 93 van de richtlijn. De wijziging betreft het vervangen van nationale of communautaire wetgeving" vervangen door: nationaal recht of Unierecht. Het betreft een technische wijziging in verband met de gewijzigde terminologie sinds de invoering van het Verdrag van Lissabon.

Artikel III

Deze wijziging versterkt het toezicht op de naleving van de in het voorgestelde artikel 520 lid 4 opgenomen verplichting. Door de wijziging van de Wet handhaving consumentenbescherming kan de Autoriteit Consument en Markt (ACM) op grond van artikel 2.9 Whc een last onder dwangsom opleggen of een boete van maximaal € 450.000 (artikel 2.15 Whc). Hierdoor ontstaat een sterke prikkel voor de ondernemer om het in artikel 7:520, vierde lid, BW opgenomen verbod na te leven. Deze bevoegdheid bestaat naast de bevoegdheid die de ACM heeft ter handhaving van het reeds bestaande artikel 6:230k BW, dat thans al het doorrekenen van meer dan de daadwerkelijke kosten verbiedt. Het is voorstelbaar dat een ondernemer zowel artikel 7:520 lid 4 als artikel 6:230k overtreedt, bijvoorbeeld indien een begunstigde, die tevens ondernemer is, voor een overschrijving per bank 10 euro vraagt. In zo'n geval kan de ACM op basis van één van de artikelen handhavend optreden. Cumulatie is niet mogelijk, aangezien een ondernemer voor één gedraging dan feitelijk dubbel bestraft zou worden.¹⁷

¹⁷ Vgl ook HR 1 februari 2011, NJ 2011, 394, m. nt. Y. Buruma.

Artikel IV

Dit artikel implementeert het overgangsrecht, zoals opgenomen in artikelen 109 en 111 van de richtlijn. De betaalinstelling of de elektronischgeldinstelling die voor de inwerkingtreding van het wetsvoorstel in het bezit is van een vergunning, krijgen tot 13 juli 2018 de gelegenheid te voldoen aan de in dit artikel genoemde artikelen. Het is verboden om na die datum betaaldiensten te verlenen zonder vergunning als bedoeld in artikel 2:3b en 2:10b Wft.

De Minister van Financiën,

De Minister van Veiligheid en Justitie,

Transponeringstabel

PSD II	PSD I	Wft	BW
Artikel 1 (1) (nieuw)	Artikel 1 (Behoeft geen implementatie	514
Artikel 1 (2)	Artikel 1 (2)	Behoeft geen implementatie	
Artikel 2 (1)	Artikel 2 (1)	Behoeft geen implementatie	515
Artikel 2 (2)	Artikel 2 (2)	4:2b, amvb (grondslag 4:22 Wft)	515
Artikel 2 (3) (nieuw)	-	4:2b, amvb (grondslag 4:22 Wft)	515
Artikel 2 (4) (nieuw)	-	4:2b, amvb (grondslag 4:22 Wft)	
Artikel 2 (5)	Artikel 2 (3)	Behoeft geen implementatie	
Artikel 3 (nieuw)	Artikel 3	1:5a, eerste	515
Artikel 4 (nieuw)	Artikel 4	1:1	514
Artikel 5 (nieuw)	Artikel 5	2:3b en amvb	
Artikel 6 (nieuw)	-	3:95, 1:86 en 1:87 en amvb	
Artikel 7	Artikel 6	amvb (grondslag 3:53)	
Artikel 8 (1)	Artikel 7 (1)	amvb (grondslag 3:53)	
Artikel 8 (2)	Artikel 7 (2)	amvb (grondslag 3:53)	
Artikel 8 (3)	Artikel 7 (3)	Behoeft geen implementatie	
Artikel 9 (1) (nieuw)	Artikel 8 (1)	amvb (grondslag 3:57)	
Artikel 9 (2) (nieuw)	Artikel 8 (2)	amvb (grondslag 3:57)	
Artikel 9 (3)	Artikel 8 (3)	amvb (grondslag 3:57)	
Artikel 10 (1)	Artikel 9(1)	amvb (grondslag 3:29a)	
Artikel 10 (2) (nieuw)	Artikel 9(2)	amvb (grondslag 3:29a)	
Artikel 11 (1) (nieuw)	Artikel 10 (1)	2:3a en 2:3b	
Artikel 11 (2)	Artikel 10 (2)	Behoeft geen implementatie	
Artikel 11 (3) (nieuw)	Artikel 10 (3)	2:3b	
Artikel 11 (4)	Artikel 10 (4)	2:3b f en 3:17, eerste en tweede lid	
Artikel 11 (5) (nieuw)	Artikel 10 (5)	2:3b g en 3:29b, behoeft geen aanpassing	
Artikel 11 (6)	Artikel 10 (6)	2:3b, a en b, en 3:8 en 3:9	
Artikel 11 (7)	Artikel 10 (7)	2:3b e 3:16, eerste en tweede lid	
Artikel 11 (8)	Artikel 10 (8)	2:3b e 3:16, tweede lid	
Artikel 11 (9)	Artikel 10 (9)	Behoeft geen implementatie	
Artikel 12	Artikel 11	2:3b, derde lid	
Artikel 13 (1) (nieuw)	Artikel 12 (1)	1:104, eerste lid.	
Artikel 13 (2)	Artikel 12 (2)	Behoeft geen implementatie	
Artikel 13 (3) (nieuw)	Artikel 12 (3)	3:41 Awb en 1:107	
Artikel 14 (1) (nieuw)	Artikel 13	1:107, eerste en tweede lid, onderdeel a, sub 1°, en derde lid, onderdeel j 1:107, eerste lid en derde lid, onderdeel h, 1:108, tweede lid	
Artikel 14 (2) (nieuw)	13	Behoeft geen implementatie	
Artikel 14 (3) (nieuw)	-	Aanhef 1:107	
Artikel 14 (4) (nieuw)	-	Min. regeling	

Artikel 15 (nieuw)	-	Min. regeling	
Artikel 16 (1)	Artikel 14	3:29, eerste lid	
Artikel 17 (1) (nieuw)	Artikel 15 (1)		2:360, eerste lid
Artikel 17 (2) (nieuw)	Artikel 15 (2)	3:71	
Artikel 17 (3)	Artikel 15 (3)	3:74b	
Artikel 17 (4) (nieuw)	Artikel 15 (4)	4:27	
Artikel 18 (1)	Artikel 16 (1)	3:29c	
Artikel 18 (2)	Artikel 16 (2)	3:29c, eerste lid?	
Artikel 18 (3) (nieuw)	-	3:29c, tweede lid?	
Artikel 18 (4) (nieuw)	Artikel 16 (3)	3:29c, vierde lid?	
Artikel 18 (5)	Artikel 16 (4)	3:5	
Artikel 18 (6)	Artikel 16 (5)	Behoeft geen implementatie	
Artikel 19 (1) (nieuw)	Artikel 17 (1)	2:3c en amvb	
Artikel 19 (2) (nieuw)	Artikel 17 (2)	2:3c	
Artikel 19 (3) (nieuw)	Artikel 17 (3)	Behoeft geen implementatie.	
Artikel 19 (4) (nieuw)	Artikel 17 (4)	2:3c, tweede lid en 3:111b, tweede lid	
Artikel 19 (5) (nieuw)	Artikel 17 (5) (6)	2:3c en 2:106a	
Artikel 19 (6) (nieuw)	Artikel 17 (7)	amvb (grondslag 3:18 en 4:16)	
Artikel 19 (7)	Artikel 17 (8)	amvb (grondslag 4:22)	
Artikel 19 (8) (nieuw)	-	amvb (grondslag 3:18 en 4:16)	
Artikel 20 (1)	Artikel 18 (1)	3:18 en 4:16	
Artikel 20 (2)	Artikel 18 (2)	amvb (grondslag 3:18 en 4:16)	
Artikel 21 (nieuw)	Artikel 19	Amvb, grondslag 3:17	
Artikel 22 (1)	Artikel 20 (1)	Behoeft geen implementatie	
Artikel 22 (2)	Artikel 20 (2)	Behoeft geen implementatie	
Artikel 22 (3)	Artikel 20 (3)	1:48 en 1:49	
Artikel 22 (4)	Artikel 20 (4)	Behoeft geen implementatie	
Artikel 22 (5)	Artikel 20 (5)	Behoeft geen implementatie	
Artikel 23 (1) (nieuw)	Artikel 21 (1)	Behoeft geen implementatie	
Artikel 23 (2)	Artikel 21 (2)	1:75, 1:79, 1:80 en bijlagen bij de Wft.	
Artikel 23 (3)	Artikel 21 (3)	1:75, 1:79, 1:80 en bijlagen	
Artikel 24 (1)	Artikel 22 (1)	1:80 e.v.	
Artikel 24 (2)	Artikel 22 (2)	1:80 e.v.	
Artikel 24 (3) (nieuw)	Artikel 22 (3)	1:80 e.v.	
Artikel 25 (1) (nieuw)	Artikel 23 (1)	Behoeft geen implementatie	
Artikel 25 (2)	Artikel 23 (2)	Behoeft geen implementatie	
Artikel 26 (1)	Artikel 24 (1)	1:51, eerste en derde lid, en 1:69	
Artikel 26 (2) (nieuw)	Artikel 24 (2)	Behoeft geen implementatie	
Artikel 27 (1) (nieuw)	-	Min. regeling	
Artikel 27 (2) (nieuw)	-	Min. regeling	
Artikel 28 (1) (nieuw)	Artikel 25 (1)	Amvb (grondslag 2:106a, tweede lid)	
Artikel 28 (2) (nieuw)	-	2:106a, derde lid, en min. regeling (grondslag 1:51e)	

Artikel 28 (3) (nieuw)	-	2:106a en min. regeling	
Artikel 28 (4) (nieuw)	-	2:106a	
Artikel 28 (5) (nieuw)	-	Behoeft geen implementatie	
Artikel 29 (1) alinea 1 (nieuw)	Artikel 25 (2)	1:55, eerste en derde lid, 1:56, eerste, tweede en vijfde lid, 1:58, zesde lid en 1:59, eerste, tweede en vierde lid.	
Artikel 29 (1) alinea 2+3	Artikel 25 (3)	1:55, eerste lid, en 1:56, eerste en tweede lid. Is niet gewijzigd door PSD II.	
Artikel 29 (2) (nieuw)	-	Art 2:3e	
Artikel 29 (3) (nieuw)	Artikel 25 (4)	Min. regeling	
Artikel 29 (4) (nieuw)	-	Art. 2:3e	
Artikel 29 (5) (nieuw)	-	Behoeft geen implementatie	
Artikel 29 (6) (nieuw)	-	Behoeft geen implementatie	
Artikel 29 (7) (nieuw)	-	Behoeft geen implementatie	
Artikel 30 (1) (nieuw)	-	Min. regeling	
Artikel 30 (2) (nieuw)	-	1:58	
Artikel 30 (3) (nieuw)	-	1:58	
Artikel 30 (4) (nieuw)	-	Min. regeling	
Artikel 31 (1) (nieuw)	-	Behoeft geen implementatie	
Artikel 31 (2) (nieuw)	Art 25 (5)	Behoeft geen implementatie	
Artikel 32 (1) (nieuw)	Artikel 26 (1)	amvb (grondslag 2:3d)	
Artikel 32 (2)	Artikel 26 (2)	amvb (grondslag 2:3d)	
Artikel 32 (3)	Artikel 26 (3)	amvb (grondslag 2:3d)	
Artikel 32 (4)	Artikel 26 (4)	amvb (grondslag 2:3d)	
Artikel 32 (5)	Artikel 26 (5)	amvb (grondslag 2:3d)	
Artikel 32 (6)	Artikel 26 (6)	amvb (grondslag 2:3d)	
Artikel 33 (1) (nieuw)	-	Art. 2:3b	
Artikel 33 (2) (nieuw)	-	Art. 2:3b	
Artikel 34 (nieuw)	Artikel 27	Behoeft geen implementatie	
Artikel 35 (1)	Artikel 28 (1)	5:88, eerste en tweede lid	
Artikel 35 (2) (nieuw)	Artikel 28 (2)	5:88, derde lid	
Artikel 36 (nieuw)		5:88a	
Artikel 37 (1)	Artikel 29	2:3a	
Artikel 37 (2) (nieuw)		1:5a, tweede lid	
Artikel 37 (3) (nieuw)		1:5a, tweede lid	
Artikel 37 (4) (nieuw)		Min. regeling	
Artikel 37 (5) (nieuw)		1:107	
Artikel 38	Artikel 30		515 (1), 551
Artikel 39?	Artikel 31		Behoeft geen implementatie?
Artikel 40	Artikel 32		AMVB grondslag 4:22
Artikel 41	Artikel 33		AMVB grondslag 4:22

Artikel 42	Artikel 34		AMVB grondslag 4:22 én 521 (vzv het artikel 34 lid 1, onderdeel b, betreft)
Artikel 43	Artikel 35		AMVB grondslag 4:22
Artikel 44	Artikel 36		AMVB grondslag 4:22
Artikelen 45 (1) , 45 (2) nieuw) 45 (3)	Artikel 37		AMVB grondslag 4:22
Artikel 46 (nieuw)	-		AMvB grondslag 4:22
Artikel 47 (nieuw)	-		AMvB grondslag 4:22
Artikel 48	Artikel 38		AMVB grondslag 4:22
Artikel 49	Artikel 39		AMVB grondslag 4:22
Artikel 50	Artikel 40		AMVB grondslag 4:22
Artikel 51	Artikel 41		AMVB grondslag 4:22
Artikel 52	Artikel 42		AMVB grondslag 4:22
Artikel 53	Artikel 43		516 en AMvB grondslag 549
Artikel 54	Artikel 44		517 en AMvB grondslag 549
Artikel 55	Artikel 45		518 en AMvB grondslag 549
Artikel 56	Artikel 46		4:22 basis AMvB
Artikel 57	Artikel 47		4:22 basis AMvB
Artikel 58	Artikel 48		4:22 basis AMvB
Artikel 59	Artikel 49		519
Artikel 60 (1-2), (lid 3 is nieuw)	Artikel 50		4:22 basis AMvB
Artikel 61	Artikel 51		550
Artikel 62 (leden 4 en 5 zijn nieuw)	Artikel 52		520
Artikel 63	Artikel 53		521
Artikel 64	Artikel 54		522
Artikel 65 (nieuw)	-		522a
Artikel 66 (1) (nieuw)	-		522b
Artikel 66 (2-5) (nieuw)		amvb (grondslag 3:17)	
Artikel 67 (1) (nieuw)	-		522c
Artikel 67 (2-4) (nieuw)		amvb (grondslag 3:17)	
Artikel 68	Artikel 55		523
Artikel 69	Artikel 56		524
Artikel 70	Artikel 57		525

Artikel 71 (1) (lid 2 is nieuw!)	Artikel 58		526 en AMvB grondslag 549
Artikel 72	Artikel 59		527
Artikel 73 (1) en (3) (lid 2 nieuw!)	Artikel 60		528
Artikel 74 (1) en 74 (3) (lid 2 nieuw!)	Artikel 61		529
Artikel 75 (nieuw!)	-		529a
Artikel 76 (1-3), (lid 4 nieuw!)	Artikel 62		530 en AMvB grondslag 549
Artikel 77	Artikel 63		531
Artikel 78	Artikel 64		532
Artikel 79	Artikel 65		533
Artikel 80	Artikel 66		534
Artikel 81	Artikel 67		535
Artikel 82	Artikel 68		536
Artikel 83	Artikel 69		537 en VII
Artikel 84	Artikel 70		538
Artikel 85	Artikel 71		539
Artikel 86	Artikel 72		540 + amvb
Artikel 87	Artikel 73		541
Artikel 88	Artikel 74		542 en AMvB grondslag 549
Artikel 89 (1)	Artikel 75 (1)		543
Artikel 89 (2)	Artikel 75 (2)		544
Artikel 89 (3)	Artikel 75 (3)		545
Artikel 90 (nieuw!)	-		545a
Artikel 91	Artikel 76		546
Artikel 92	Artikel 77		547
Artikel 93	Artikel 78		548
Artikel 94 (1) (lid 2 is nieuw)	Artikel 79 (1)		Behoeft geen implementatie
Artikel 95 (nieuw)	-	3:17	
Artikel 96 (nieuw)	-	3:17	
Artikel 97 (nieuw)	-	3:17	
Artikel 98 (nieuw)	-		
Artikel 99	Artikel 80		Behoeft geen implementatie
Artikel 100 (4) (leden 1-3 en 5-6 nieuw)	Artikel 82 (2)		4:25b
Artikel 101 (nieuw)	-	3:17	
Artikel 102 (1)		4:17	4:17
Artikel 102 (2)	Artikel 83 (2)	Min. regeling	Behoeft geen implementatie
Artikel 103 (1)	Artikel 81 (1)	1:79/1:80	Bijlagen 1:79 en 1:80
Artikel 104 (nieuw)	-		
Artikel 105 (nieuw)	-		
Artikel 106 (nieuw)	-		

Artikel 107	Artikel 86		550 en 551